

STATISTISKE ANALYSER

REGNSKAPSANALYSE

DAGLIGVAREHANDEL

ACCOUNTING ANALYSIS

GROCERY TRADE

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS
OSLO - NORWAY

STATISTISKE ANALYSER NR. 41

REGNSKAPSANALYSE

DAGLIGVAREHANDEL

ACCOUNTING ANALYSIS

Grocery Trade

STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY
OSLO 1979

ISBN 82-537-0981-1

FORORD

Denne publikasjonen inneholder bearbeiding av regnskapsdata fra en undersøkelse Byrået foretok blant foretak i dagligvarehandelen for regnskapsåret 1976. Undersøkelsen ble gjennomført i samarbeid med Handelsdepartementet og Fondet for markeds- og distribusjonsforskning. Handelsdepartementet har tidligere publisert resultater fra denne undersøkelsen.

Publikasjonen presenterer resultatregnskap og balanseoppstillinger. Lønnsomhet og finansielle forhold blir belyst med forholdstall. Resultatene er for en stor del gruppert etter foretakenes lokalisering og størrelse.

Konsulent Knut Strøm har utarbeidet publikasjonen.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 4. juli 1979

Odd Aukrust

Bjørn Stenseth

PREFACE

This publication contains an analysis of accounting data from a sample survey of grocery trade for the year 1976. The survey was carried out in co-operation with the Norwegian Fund for Market and Distribution Research and the Department of Commerce. The Department of Commerce has earlier published results from the survey.

The publication presents profit and loss account and balance sheet. Profitability and financial situation are described by ratio numbers. The results are grouped mainly by localization and size of the enterprises.

The publication has been prepared by Mr. Knut Strøm.

Central Bureau of Statistics, Oslo, 4 July 1979

Odd Aukrust

Bjørn Stenseth

INNHOLD

Side

Figurregister	7
Tabellregister	7
 TekstdeI	
1. Sammendrag	9
2. Innledning	14
2.1. Formålet med publikasjonen	14
2.2. Utvalgsmetode og skjevhet	14
2.3. Noen strukturelle trekk ved dagligvarehandelen	16
3. Resultatregnskap og balanse	17
3.1. Resultatregnskap og balanse	17
3.2. Resultatregnskap og balanse for foretak i tettbygde og spredtbygde strøk	19
3.3. Resultatregnskap og eierforhold	22
4. Lønnsomhet og finansiering	23
4.1. Rentabilitet, soliditet og likviditet	23
4.2. Fortjeneste, lønnsomhet og lønnsomhetsgrad	30
Sammendrag på engelsk	35
 Vedlegg	
1. Regnskapsskjemaet	37
2. Regnskapspostene på engelsk	41
3. Definisjon av nøkkeltallene	43
 Utkomne publikasjoner	
Publikasjoner sendt ut fra Statistisk Sentralbyrå siden 1. juli 1978	45
Utvalgte publikasjoner i serien Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)	49

Standardtegn i tabeller

- . Tall kan ikke forekomme
- Null
- 0 Mindre enn 0,5 av den brukte enhet
- 0,0 Mindre enn 0,05 av den brukte enhet

CONTENTS

	Page
Index of figures	8
Index of tables	8
Text	
1. Summary	9
2. Introduction	14
2.1. Purpose of the publication	14
2.2. Sampling method and bias	14
2.3. Principal description of grocery trade	16
3. Profit and loss account and balance sheet	17
3.1. Profit and loss account and balance sheet	17
3.2. Profit and loss account and balance sheet. Enterprises in urban and sparsely populated areas	19
3.3. Profit and loss account and legal organization	22
4. Profitability and financing	23
4.1. Rentability, solidity and liquidity	23
4.2. Profitability and earnings	30
Summary in English	35
Annexes	
1. The account sheet	37
2. The accounting terms in English	41
3. Definitions of some principal measures	44
Publications	
Publications issued by the Central Bureau of Statistics since 1 July 1978	45
Selected publications in the series Manuals from the Central Bureau of Statistics (MAN)	49

Explanation of Symbols in Tables

- . Category not applicable
- Nil
- 0 Less than 0.5 of unit employed
- 0,0 Less than 0.05 of unit employed

FIGURREGISTER

	Side
1. Sammendrag	
1.1. Bruttofortjenesten i prosent av omsetningen etter omsetningsgruppe. 1976	11
1.2. Totalrentabilitet etter omsetningsgruppe. 1976	12
1.3. Egenkapital i prosent av totalkapitalen, etter omsetningsgruppe. 1976	12
1.4. Likviditetsgrad I og II, etter omsetningsgruppe. 1976	13
3. Resultatregnskap og balanse	
3.1. Hovedinndeling av balansen. Alle foretak. 1976	19
4. Analyse av regnskapet	
4.1. Gjennomsnittlig lønnsomhetsgrense for foretak med inntil 8 heltids- sysselsatte. 1976	33

TABELLREGISTER

1. Sammendrag	
1.1. Resultatregnskap i millioner kroner og i prosent av omsetningen. 1976	9
1.2. Balansen i millioner kroner og i prosent av totalkapitalen. 1976	10
2. Innledning	
2.1. Antall foretak etter omsetningsgruppe og eierforhold	14
2.2. Foretakene i utvalget etter omsetningsgruppe. Prosent. Handelsfelt	15
2.3. Antall foretak etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad	15
2.4. Foretakene i utvalget og i dagligvarehandelen i alt, etter eierform. Prosent. 1976 .	15
2.5. Forholdstall mellom observert og forventet antall foretak, etter omsetningsgruppe og eierforhold	16
2.6. Hovedtall for dagligvarehandelen. 1976	16
3. Resultatregnskap og balanse	
3.1. Resultatregnskap i alt og etter omsetningsgruppe. Prosent av omsetningen. 1976	17
3.2. Balanse i alt og etter omsetningsgruppe. Prosent av totalkapitalen. 1976	18
3.3. Resultatregnskap etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad. Prosent av omsetningen. 1976	20
3.4. Balanse etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad. Prosent av totalkapitalen. 1976	21
3.5. Resultatregnskap etter eierforhold og omsetningsgruppe. Prosent av omsetningen. 1976	22
4. Analyse av regnskapet	
4.1. Nøkkeltall for foretak i detaljhandel med dagligvarer, engroshandel i alt, engros- handel med nærings- og nytelsesmidler og bergverksdrift og industri. 1976	24
4.2. Eiendeler og kapital i dagligvarehandel og engroshandel. Prosent av totalkapitalen. 1976	25
4.3. Anvendelse og anskaffelse av kapital. Endring 1/1-31/12 1976. Mill.kr	25
4.4. Nøkkeltall totalt og etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad. 1976	26
4.5. Leverandørkreditt i prosent av varelageret. 1976	28
4.6. Nøkkeltall totalt etter eierforhold og omsetningsgruppe. 1976	29
4.7. Bruttofortjeneste etter omsetningsgruppe. Prosent av omsetningen. Handelsfelt. 1976	30
4.8. Bruttofortjeneste etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad. Prosent av om- setningen. 1976	30
4.9. Totalrentabilitet etter skatt etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad. 1976	31
4.10. Inntektsmargin etter urbaniseringsgrad og omsetningsgruppe. Prosent av omsetningen. 1976	31
4.11. Break-even omsetning etter antall standard-årsverk. 1976	32
4.12. Bedrifter i dagligvarehandelen med omsetning under 2 mill.kr, etter omsetningsgruppe. Prosentandel med antatt svak lønnsomhet. 1977	34

INDEX OF FIGURES

	Page
1. Summary	
1.1. Gross profit by size (measured by sales). Per cent of sales. 1976	11
1.2. Return on capital by size (measured by sales). 1976	12
1.3. Equity as per cent of total capital, by size (measured by sales). 1976	12
1.4. Liquidity; Bankers ratio (I) and acid test (II), by size (measured by sales). 1976 .	13
3. Profit and loss account and balance sheet	
3.1. Principal classification of assets and liabilities. All enterprises. 1976	19
4. Profitability and financing	
4.1. Mean break-even sales by enterprises with up to 8 full-time employees. 1976	33

INDEX OF TABLES

1. Summary	
1.1. Profit and loss account. Million kroner and per cent of sales. 1976	9
1.2. Balance sheet. Million kroner and per cent of total assets and liabilities. 1976 ...	10
2. Introduction	
2.1. Number of enterprises by size (measured by sales) and legal organization	14
2.2. The enterprises in the sample by size (measured by sales). Per cent. Trade areas ...	15
2.3. Number of enterprises by size (measured by sales) and degree of urbanization	15
2.4. Enterprises in the sample and in grocery trade, total, by legal organization. Per cent. 1976	15
2.5. Ratio of observed and expected number of enterprises, by size (measured by sales) and legal organization	16
2.6. Principal figures of grocery trade. 1976	16
3. Profit and loss account and balance sheet	
3.1. Profit and loss account, total and by size (measured by sales). Per cent of sales. 1976	17
3.2. Balance sheet, total and by size (measured by sales). Per cent of total capital. 1976	18
3.3. Profit and loss account, by size (measured by sales) and degree of urbanization. Per cent of sales. 1976	20
3.4. Balance sheet by size (measured by sales) and degree of urbanization. Per cent of total capital. 1976	21
3.5. Profit and loss account, by legal organization and size (measured by sales). Per cent of sales. 1976	22
4. Profitability and financing	
4.1. Principal measures by industry group. 1976	24
4.2. Assets and liabilities in grocery trade and wholesale trade. Per cent of total capital. 1976	25
4.3. Source and application of funds. Change 1/1-31/12 1976. Million kroner	25
4.4. Principal measures, total and by size (measured by sales) and degree of urbanization. 1976	26
4.5. Credit from suppliers. Per cent of stock. 1976	28
4.6. Principal measures, total and by legal organization and size (measured by sales). 1976	29
4.7. Gross profit by size (measured by sales). Per cent of sales. Trade areas. 1976	30
4.8. Gross profit by size (measured by sales) and degree of urbanization. Per cent of sales. 1976	30
4.9. Return on capital after taxes, by size (measured by sales) and degree of urbanization. 1976	31
4.10. Income margin by degree of urbanization and size (measured by sales). Per cent of sales. 1976	31
4.11. Break-even value of sales by number of man-years worked. 1976	32
4.12. Establishments in grocery trade with sales less than 2 million kroner, by size (measured by sales). Percentage of establishments with assumed weak profitability. 1977	34

1. SAMMENDRAG

Hovedformålet med publikasjonen er å presentere regnskapsstatistikk for dagligvarehandelen. Spesielt er det lagt vekt på å belyse lønnsomhetsforholdene i næringen. Undersøkelsen omfatter 293 foretak i næringsgruppene 6221 Landhandel og 6222 Kolonialvarehandel. 236 av disse foretakene er én-bedriftsforetak.

Tabell 1.1. Resultatregnskap i millioner kroner og i prosent av omsetningen. 1976²⁾ *Profit and loss account*¹⁾. *Million kroner and per cent of sales. 1976*²⁾

	Mill.kr	Pst. P.c.
1. DRIFTSINNTEKTER <i>OPERATING INCOME</i>	1 111,6	100,4
Omsetning	1 107,3	100,0
Diverse driftsinntekter	4,3	0,4
2. DRIFTSUTGIFTER <i>OPERATING EXPENDITURE</i>	1 073,8	97,0
Nedgang(+) eller øking(-) i varebeholdningen	-13,6	-1,2
Innkjøp	919,3	83,0
Lønninger etc.	102,0	9,2
Pensjonsutgifter	16,0	1,5
Administrasjons- og salgsgifter	16,6	1,5
Forsikringspremier	2,7	0,2
Avskrevet på varige driftsmidler	14,9	1,3
Diverse driftsutgifter	15,9	1,5
3. DRIFTSRESULTAT <i>OPERATING PROFIT</i>	37,8	3,4
4. FINANSIELLE INNTEKTER <i>FINANCIAL INCOME</i>	9,8	0,9
Renteinntekter	9,7	0,9
Utbytte av aksjer og parter	0,1	0,0
5. FINANSIELLE UTGIFTER <i>FINANCIAL EXPENDITURE</i>	19,3	1,7
Gjeldsrenter	19,3	1,7
6. ANDRE INNTEKTER <i>OTHER INCOME</i>	5,8	0,5
Eiendomsdrift, netto	2,5	0,2
Diverse inntekter, overføringer etc.	2,9	0,3
Tilbakeførte avsetninger til kortsiktige forpliktelser	0,1	0,0
Tilskudd fra Staten	0,3	0,0
7. ANDRE UTGIFTER <i>OTHER EXPENDITURE</i>	2,8	0,3
Diverse utgifter, overføringer etc.	2,5	0,3
Avsetning til kortsiktige forpliktelser	0,3	0,0
8. OVERSKUDD FØR SKATT <i>NET PROFIT BEFORE TAXES</i>	31,3	2,8
9. SKATTER TIL STAT OG KOMMUNE <i>TAXES</i>	2,3	0,2
10. NETTOOVERSKUDD <i>NET PROFIT AFTER TAXES</i>	29,0	2,6
11. OVERFØRINGER OG TILBAKEFØRINGER <i>TRANSFERS</i>	5,6	0,5
Overføringer fra skattefrie fonds	0,8	0,1
Overføringer fra andre fonds og forrige år	4,8	0,4
12. TIL DISPOSISJON <i>AT DISPOSAL</i>	34,6	3,1
Utbytte	11,7	1,1
Privatkonto (medr. skatter)	11,5	1,0
Skattefrie fondsavsetninger	1,7	0,2
Avsatt til andre fonds og overført til kapitalkonto	9,7	0,8

2) Omfatter ca. 4 prosent av alle foretakene i næringsgruppene landhandel og kolonialvarehandel.

1) For complete list of accounting terms in English, see annex 2. 2) Includes approx. 4 per cent of total number of enterprises in grocery trade.

Tabell 1.2. Balansen i millioner kroner og i prosent av totalkapitalen. 1976²⁾ *Balance sheet*¹⁾.
Million kroner and per cent of total assets and liabilities. 1976²⁾

	31/12 Mill.kr	31/12 Pst. P.c.
Eiendeler <i>Assets</i>		
1. BETALINGSMIDLER (kontanter, bankinnskudd på anfordring, postgiro) <i>MEANS OF PAYMENT</i>	24,5	5,0
2. KORTSIKTIGE FORDRINGER <i>SHORT-TERM CLAIMS</i>	142,7	28,9
Kundefordringer, forskudd til leverandører	127,5	25,9
Andre fordringer	15,2	3,1
3. ANDRE OMLØPSMIDLER <i>OTHER CURRENT ASSETS</i>	129,4	26,3
Bankinnskudd på tid	6,7	1,4
Varebeholdning	122,7	24,9
4. OMLØPSMIDLER (1+2+3) <i>CURRENT ASSETS</i>	296,6	60,2
5. PENGEPLASSERINGER <i>FINANCIAL FIXED ASSETS</i>	22,3	4,5
Panteobligasjoner og andre gjeldsbrev	4,5	0,9
Ihendehaverobligasjoner	0,2	0,0
Aksjer og parter	17,5	3,6
6. VARIGE DRIFTSMIDLER <i>FIXED TANGIBLE ASSETS</i>	166,8	33,8
Bygninger og bygningsmessige anlegg (unnt. boliger)	126,3	25,6
Transportmidler	7,9	1,6
Inventar, maskiner etc.	30,9	6,3
Andre varige driftsmidler	1,6	0,3
7. ANDRE AKTIVA <i>OTHER ASSETS</i>	7,4	1,5
8. ANLEGGSMIDLER (5+6+7) <i>FIXED ASSETS</i>	196,5	39,8
9. TOTALKAPITAL <i>TOTAL</i>	493,1	100,0
Gjeld og egenkapital <i>Debt and equity</i>		
10. KORTSIKTIG GJELD <i>SHORT-TERM LIABILITIES</i>	122,7	24,9
Varegjeld, aksept, forskudd fra kunder	82,9	16,8
Skyldige skatter etc.	15,8	3,2
Avsetning til kortsiktige forpliktelser	0,3	0,1
Annen kortsiktig gjeld	23,7	4,8
11. LANGSIKTIG GJELD <i>LONG-TERM LIABILITIES</i>	299,6	60,7
Kassakreditt, byggelån	14,4	2,9
Pantegjeld, gjeldsbrev, ihendehaverobligasjoner	74,9	15,2
Annen langsiktig gjeld	210,3	42,6
12. EGENKAPITAL <i>EQUITY</i>	70,8	14,4
Aksjekapital	10,6	2,2
Betingede skattefrie avsetninger	4,0	0,8
Reservefond, disposisjonsfond, andre frie fonds, egenkapital	64,2	13,0
- Underbalanse	8,0	1,6
13. TOTALKAPITAL <i>TOTAL</i>	493,1	100,0

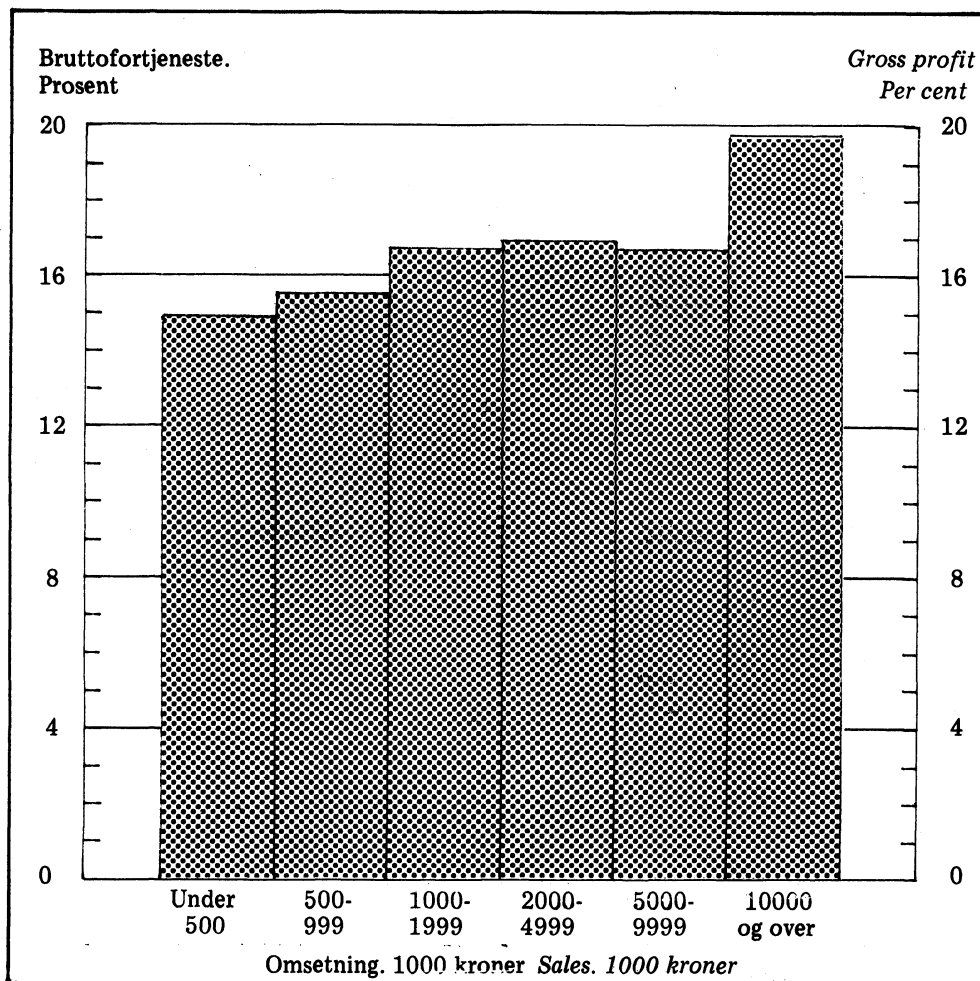
2) Se note 2, tabell 1.1.

1) See note 1, table 1.1. 2) See note 2, table 1.1.

Driftsresultatet var bedre enn i bergverksdrift og industri og i engroshandel samme år.

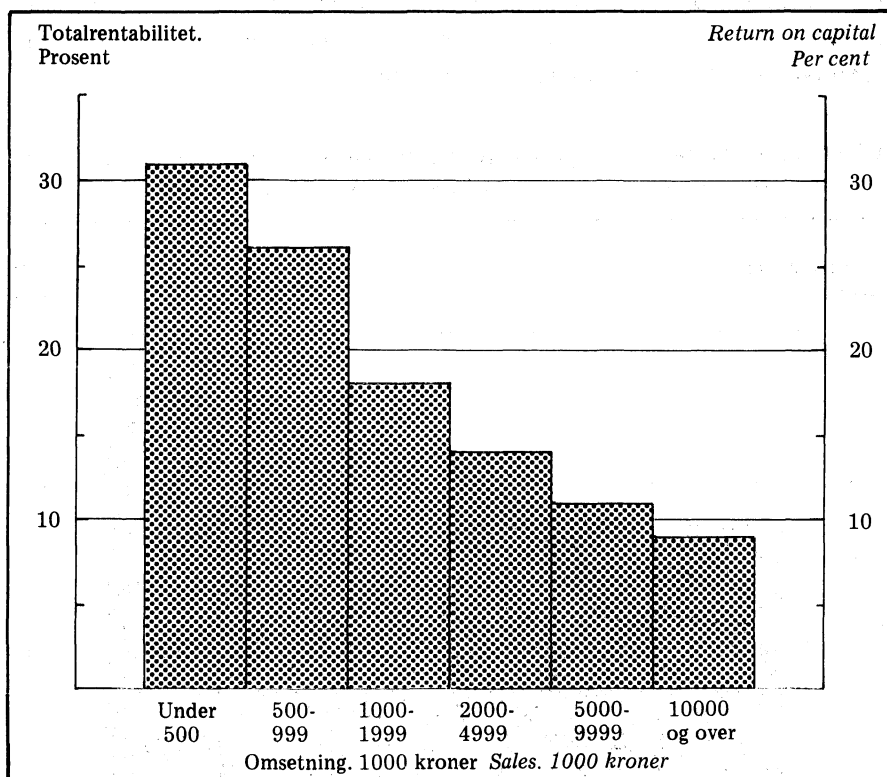
Totalkapitalen økte med nær 17 prosent i løpet av året. Veksten i egenkapital var noe svakere, men egenkapitalandelen var på samme nivå som i industrien.

Figur 1.1. Bruttofortjenesten i prosent av omsetningen etter omsetningsgruppe. 1976
Gross profit by size (measured by sales). Per cent of sales. 1976

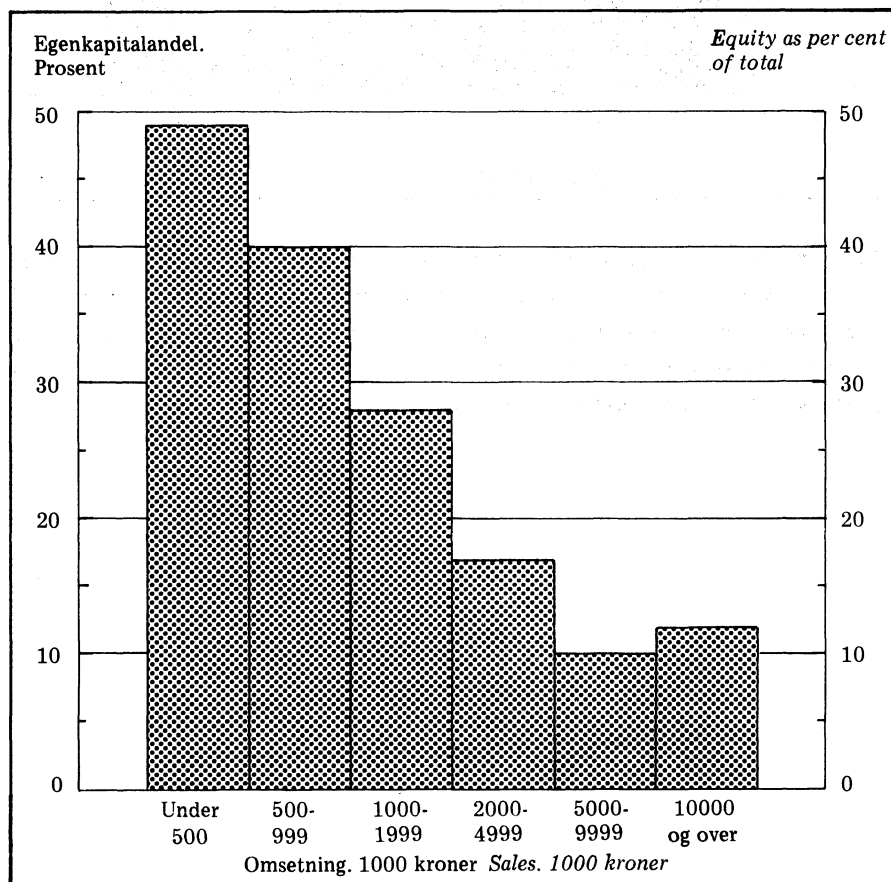
Bruttofortjenesten steg med økende omsetning. Dersom prisnivået ikke er vesentlig høyere i store foretak, må en høyere bruttofortjeneste henge sammen med lavere innkjøpspriser (rabatter) eller mindre svinn. Sortimentssammensetningen vil også virke inn på bruttofortjenesten. Dette kan bety at omsetningen i store foretak inneholder en større andel høy-avanse-produkter enn hva tilfellet er for de små. Gjennomsnittlig var bruttofortjenesten 18,2 prosent.

Figur 1.2. Totalrentabilitet etter omsetningsgruppe. 1976
Return on capital by size (measured by sales). 1976

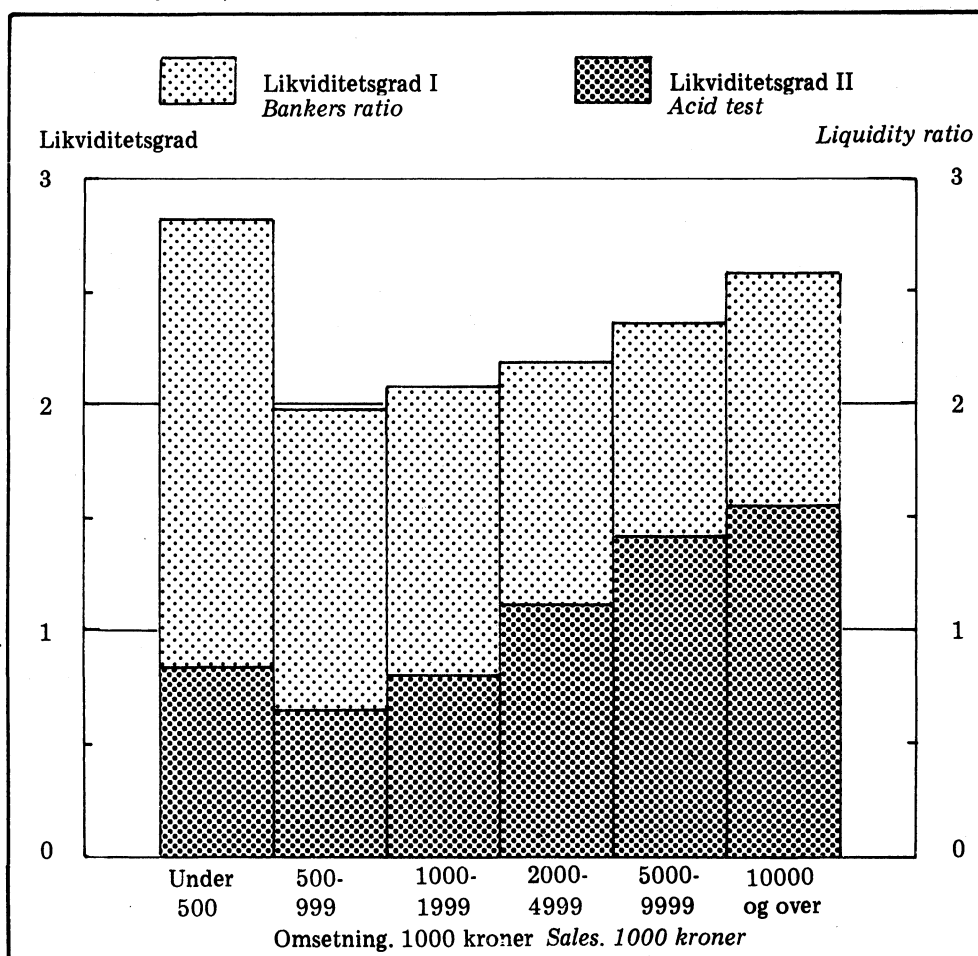
Totalrentabiliteten var synkende med økende omsetning, men de høye rentabilitetstallene i de laveste omsetningsgruppene ble påvirket av at eiers arbeidsinntekt inngikk i resultatet. Med normale lønnskostnader ville vi fått negative rentabilitetstall for de minste foretakene.

Figur 1.3. Egenkapital i prosent av totalkapitalen, etter omsetningsgruppe. 1976
Equity as per cent of total capital, by size (measured by sales). 1976

Egenkapitalen var uvanlig høy i de mindre foretakene. Dette henger sammen med et lavt investeringsnivå og lite bruk av eller tilgang til kreditter og annen ekstern finansiering.

Figur 1.4. Likviditetsgrad I og II (se definisjon i vedlegg 4), etter omsetningsgruppe. 1976 *Liquidity; Bankers ratio (I) and acid test (II), by size (measured by sales). 1976*

Likviditeten var generelt god i dagligvarehandelen. Dette gjelder også de minste foretakene på grunn av den høye graden av egenfinansiering. Likviditeten var vesentlig bedre enn i engros-handelen og i industrien.

Totalt sett er dagligvarehandelen en lønnsom næring sammenliknet med industri og engroshandel. Dette gjelder imidlertid ikke for de mindre foretakene som karakteriseres av en betydelig svakere lønnsomhet. Disse foretakene er dessuten tallmessig i flertall.

I 1976 hadde nær 80 prosent av dagligvareforetakene mindre enn 2 millioner kroner i netto omsetning.

2. INNLEDNING

2.1. Formålet med publikasjonen

Det har lenge vært behov for aktuell regnskapsstatistikk for detaljhandelen. Byrået utarbeider for tiden årlig regnskapsstatistikk bare for bergverk og industri og for engroshandel. Denne publikasjonen inneholder resultatene fra en utvalgsundersøkelse blant foretak i dagligvarehandelen for regnskapsåret 1976. Byrået gjennomførte undersøkelsen i 1977/78 i samarbeid med Handelsdepartementet og Fondet for markeds- og distribusjonsforskning.

2.2. Utvalgsmetode og skjevhet

Utvalget

Et stratifisert utvalg på 451 foretak innen næringsgruppene 6221 Landhandel og 6222 Kolonialhandel fikk tilsendt regnskapsskjema. Strataene bestod av 6 omsetningsgrupper og 9 kommunetyper, og utvalget ble trukket tilfeldig innen hvert stratum. 335 foretak sendte inn oppgaver, hvorav 293 kunne nyttes. Dette utgjør 65 prosent av det opprinnelige utvalget.

I tillegg til de 6 omsetningsgruppene vil vi i stor utstrekning nytte en grovere inndeling med 3 omsetningsgrupper i analysene. Inndelingen er 0-999 000 kr, 1-1 999 mill.kr og over 2 mill. kroner i netto årsomsetning. Alle omsetningsbeløp i publikasjonen er fratrukket merverdiavgift.

Tabell 2.1. Antall foretak etter omsetningsgruppe og eierforhold *Number of enterprises by size (measured by sales) and legal organization*

	I alt <i>Total</i>	Bedrifter med omsetning, 1 000 kr <i>Establishments with sales, 1 000 kroner</i>		
		0-999	1 000-1 999	2 000 og over <i>and over</i>
I alt <i>Total</i>	293	116	66	111
Ansvarlig selskap <i>Individual enterprise</i>	180	104	45	31
Aksjeselskap <i>Joint-stock company</i>	37	8	9	20
Kooperativ, A/L <i>Co-operative society</i>	75	4	12	59
Annet eierforhold <i>Other legal organization</i>	1	-	-	1

Vel 60 prosent av foretakene i utvalget var ansvarlige selskaper (personlig eide foretak), og de dominerte foretakene med under 2 mill. kroner i omsetning. I kategorien foretak med minst 10 mill. kroner i årsomsetning finner vi utelukkende flerbedriftsforetak. Andelslag, de fleste samvirkelag, utgjør 85 prosent av denne omsetningsgruppen.

Et foretak er en selvstendig institusjonell enhet (selskap) og kan bestå av en eller flere bedrifter. En bedrift er en lokalt avgrenset funksjonell enhet som i dette tilfellet faller sammen med begrepet butikk eller utsalg. 57 av de 293 foretakene i undersøkelsen er flerbedriftsforetak.

Tabell 2.2. Foretakene i utvalget etter omsetningsgruppe. Prosent. Handelsfelt *The enterprises in the sample by size (measured by sales). Per cent. Trade areas*

Omsetning <i>Sales</i>	I alt <i>Total</i>	Handelsfelt <i>Trade area</i>			
		1-2 Østre <i>Eastern</i>	3 Vestre <i>Western</i>	4 Midtre <i>Middle</i>	5 Nordre <i>Northern</i>
Antall foretak <i>Number of enterprises</i>	293	106	64	72	51
		Prosent <i>Per cent</i>			
I alt <i>Total</i>	100	100	100	100	100
<u>1 000 kr kroner</u>					
1. 0-499	17	16	16	15	22
2. 500-999	23	25	20	18	29
3. 1 000-1 999	22	24	25	21	19
4. 2 000-4 999	16	15	19	14	18
5. 5 000-9 999	13	13	11	18	6
6. 10 000 og over <i>and over</i>	9	7	9	14	6

Vi skal også nytte en annen geografisk inndeling: etter bosetningstetthet i kommunen (urbaniseringsgrad). Urbaniseringsgraden er definert som andelen av en kommunes befolkning som bor i tettbygd strøk - strøk der avstanden mellom husene normalt ikke overstiger 50 meter og som består av minst 200 bosatte (pr. 1/1 1970).

Tabell 2.3. Antall foretak etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad *Number of enterprises by size (measured by sales) and degree of urbanization*

Urbaniseringsgrad <i>Degree of urbanization</i>	I alt <i>Total</i>	Foretak med omsetning, 1 000 kr <i>Enterprises with sales, 1 000 kroner</i>		
		0-999	1 000-1 999	2 000 og over <i>and over</i>
I alt <i>Total</i>	293	116	66	111
0- 29 prosent <i>per cent</i>	93	40	18	35
30- 59 " "	88	37	15	36
60-100 " "	112	39	33	40

Utvalgsskjevhet

Bortfallet på i alt 35 prosent har medført visse skjevheter i det endelige utvalget. For å få et bilde av skjevheten, har vi sammenliknet utvalgets sammensetning med totaltall for 1976.

Tabell 2.4. Foretakene i utvalget og i dagligvarehandelen i alt, etter eierform. Prosent. 1976
Enterprises in the sample and in grocery trade, total, by legal organization. Per cent. 1976

	Utvalget <i>Sample</i>	Alle foretak <i>All enterprises</i>
Antall foretak <i>Number of enterprises</i>	293	7 641
I alt <i>Total</i>	100	100
Ansvarlige selskaper <i>Individual enterprises</i>	61	74
Aksjeselskaper <i>Joint-stock companies</i>	13	16
Andelslag <i>Co-operative societies</i>	26	10

Ansvarlige selskaper er underrepresentert og andelslag (vesentlig samvirkelag) er overrepresentert i utvalget. Vi skal også se hvorledes disse skjevheter fordeler seg på omsetningsgrupper.

Tabell 2.5. Forholdstall mellom observert og forventet antall foretak, etter omsetningsgruppe og eierforhold *Ratio of observed and expected number of enterprises, by size (measured by sales) and legal organization*

	I alt <i>Total</i>	Foretak med omsetning, 1 000 kr <i>Enterprises with sales, 1 000 kroner</i>		
		0-999	1 000-1 999	2 000 og over <i>and over</i>
Ansvarlige selskaper <i>Individual enterprises</i>	0,83	0,77	0,82	1,18
Aksjeselskaper <i>Joint-stock companies</i>	0,76	0,47	0,75	1,03
Andelslag <i>Co-operative societies</i>	2,65	1,27	1,71	3,31

Forholdstallet framkommer ved å dividere antall foretak i hver gruppe i utvalget med det antall foretak vi ville hatt i hver gruppe dersom fordelingen var den samme som i massen (populasjonen).

Tabell 2.5 indikerer et klart misforhold mellom faktisk og forventet andel av foretak innen hver av gruppene. Generelt er store kooperative foretak overrepresentert og mindre aksjeselskaper og andelslag underrepresentert i denne undersøkelsen.

2.3. Noen strukturelle trekk ved dagligvarehandelen

Det kan være nyttig å ta med noen hovedtrekk ved dagligvarehandelen. Vi har derfor hentet fram enkelte tall fra varehandelsstatistikken for 1976.

Tabell 2.6. Hovedtall for dagligvarehandelen. 1976 *Principal figures of grocery trade. 1976*

	Landhandel <i>General stores</i>	Kolonialvarehandel <i>Groceries</i>
Antall bedrifter <i>Number of enterprises</i>	4 721	4 392
Antall én-bedriftsforetak <i>Number of single unit enterprises</i>	3 739	3 199
Nedlagte bedrifter i 1976 <i>Number of ceased establishments in 1976</i>	93	173
Nyetablerte bedrifter i 1976 <i>Number of new establishments in 1976</i>	5	49
Sysselsetting <i>Persons engaged</i>	15 749	21 066
Sysseisatte pr. bedrift <i>Average number of persons engaged per establishment</i>	3,3	4,8
Omsetning (mill.kroner) <i>Sales (mill.kroner)</i>	6 303	8 657
Omsetning pr. bedrift (mill.kroner) <i>Amount of sales per establishment (mill.kroner)</i>	1,33	1,97
Bruttofortjeneste i prosent av omsetning <i>Gross profit (per cent of sales)</i>	18	18

K i l d e: NOS Varehandelsstatistikk. *Source: NOS Wholesale and Retail Trade Statistics.*

I løpet av 1976 ble over 250 dagligvareforretninger lagt ned. Dette tilsvarer om lag 3 prosent av butikkmassen. Nedgangen i bedriftsantallet gjelder nesten utelukkende bedrifter med under 1 million kroner i årsomsetning.

3. RESULTATREGNSKAP OG BALANSE

3.1. Resultatregnskap og balanseforetak

Vi har valgt å presentere regnskapsoversiktene i relative tall. De enkelte postene er oppgitt i prosent av henholdsvis omsetning og total kapital.

Tabell 3.1. Resultatregnskap i alt og etter omsetningsgruppe. Prosent av omsetningen. 1976 *Profit and loss account¹⁾, total and by size (measured by sales). Per cent of sales. 1976*

	Alle foretak <i>All enterprises</i>	Foretak med omsetning, 1 000 kr <i>Enterprises with sales, 1 000 kroner</i>					10 000 og over <i>and over</i>
		0-499	500-999	1000-1999	2000-4999	5000-9999	
1. DRIFTSINNTEKTER	100,4	100,8	100,5	100,3	100,4	100,4	100,4
Omsetning	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Diverse driftsinntekter	0,4	0,8	0,5	0,3	0,4	0,4	0,4
2. DRIFTSUTGIFTER	97,0	93,3	94,0	95,8	96,2	97,1	97,7
Nedgang(+) eller øking(-) i varebeholdningen	-1,2	-1,0	-1,3	-0,6	-1,0	-0,8	-1,6
Innkjøp	83,0	86,0	85,7	83,9	84,0	84,1	81,6
Lønninger etc.	9,2	2,4	4,5	7,1	8,2	8,6	10,8
Pensjonsutgifter	1,5	0,4	0,7	1,1	1,2	1,3	1,7
Administrasjons- og salgsutgifter	1,5	2,1	1,4	1,6	1,3	1,4	1,6
Forsikringspremier	0,2	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3
Avskrevet på varige driftsmidler	1,3	1,4	1,4	1,2	1,2	1,2	1,4
Diverse driftsutgifter	1,5	1,5	1,2	1,3	1,1	1,1	1,7
3. DRIFTSRESULTAT	3,4	7,5	6,5	4,5	4,2	3,3	2,7
4. FINANSIELLE INNTEKTER	0,9	0,2	0,4	0,5	0,5	0,8	1,1
Renteinntekter	0,9	0,2	0,3	0,5	0,5	0,8	1,1
Utbytte av aksjer og parter ...	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
5. FINANSIELLE UTGIFTER	1,7	0,9	0,9	1,1	1,4	1,8	2,0
Gjeldsrenter	1,7	0,9	0,9	1,1	1,4	1,8	2,0
6. ANDRE INNTEKTER	0,5	4,9	1,7	0,9	0,4	0,3	0,4
Eiendomsdrift, netto	0,2	0,0	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3
Diverse inntekter, overføringer etc.	0,3	3,8	1,4	0,7	0,2	0,1	0,1
Tilbakeførte avsetninger til kortsiktige forpliktelser	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Tilskudd fra Staten	0,0	1,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
7. ANDRE UTGIFTER	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	0,2
Diverse utgifter, overføringer etc.	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	0,1
Avsetning til kortsiktige forpliktelser	-	-	-	-	-	-	0,1
8. OVERSKUDD FØR SKATT	2,5	11,4	7,5	4,5	3,3	2,3	2,1
9. SKATTER TIL STAT OG KOMMUNE ...	0,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,3
10. NETTOOVERSKUDD	2,6	11,4	7,5	4,4	3,2	2,1	1,8
11. OVERFØRINGER OG TILBAKEFØRINGER	0,5	1,7	1,3	1,0	0,3	0,3	0,4
Overføringer fra skattefrie fonds	0,1	0,2	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0
Overføringer fra andre fonds og forrige år	0,4	1,5	0,9	0,8	0,3	0,3	0,4
12. TIL DISPOSISJON	3,1	13,1	8,8	5,4	3,5	2,4	2,2
Utbytte	1,1	-	0,0	0,2	0,7	1,0	1,4
Privatkonto (medr. skatter) ...	1,0	9,9	6,0	3,5	1,7	0,5	0,0
Skattefrie fondsavsetninger ...	0,2	0,0	0,6	0,2	0,3	0,1	0,1
Avsatt til andre fonds og overført til kapitalkonto	0,8	3,2	2,1	1,5	0,8	0,8	0,7

1) Accounting terms in English in annex 2.

Driftsresultatet var tilsynelatende godt også i de laveste omsetningsgruppene. Imidlertid blir ikke eier/innehavers arbeidsinntekt tatt med i lønnsutgiftene i personlig eide foretak. Justerer vi lønnsutgiftene i foretak med omsetning under 500 000 kroner til samme relative nivå som de største foretakene, får vi et negativt driftsresultat.

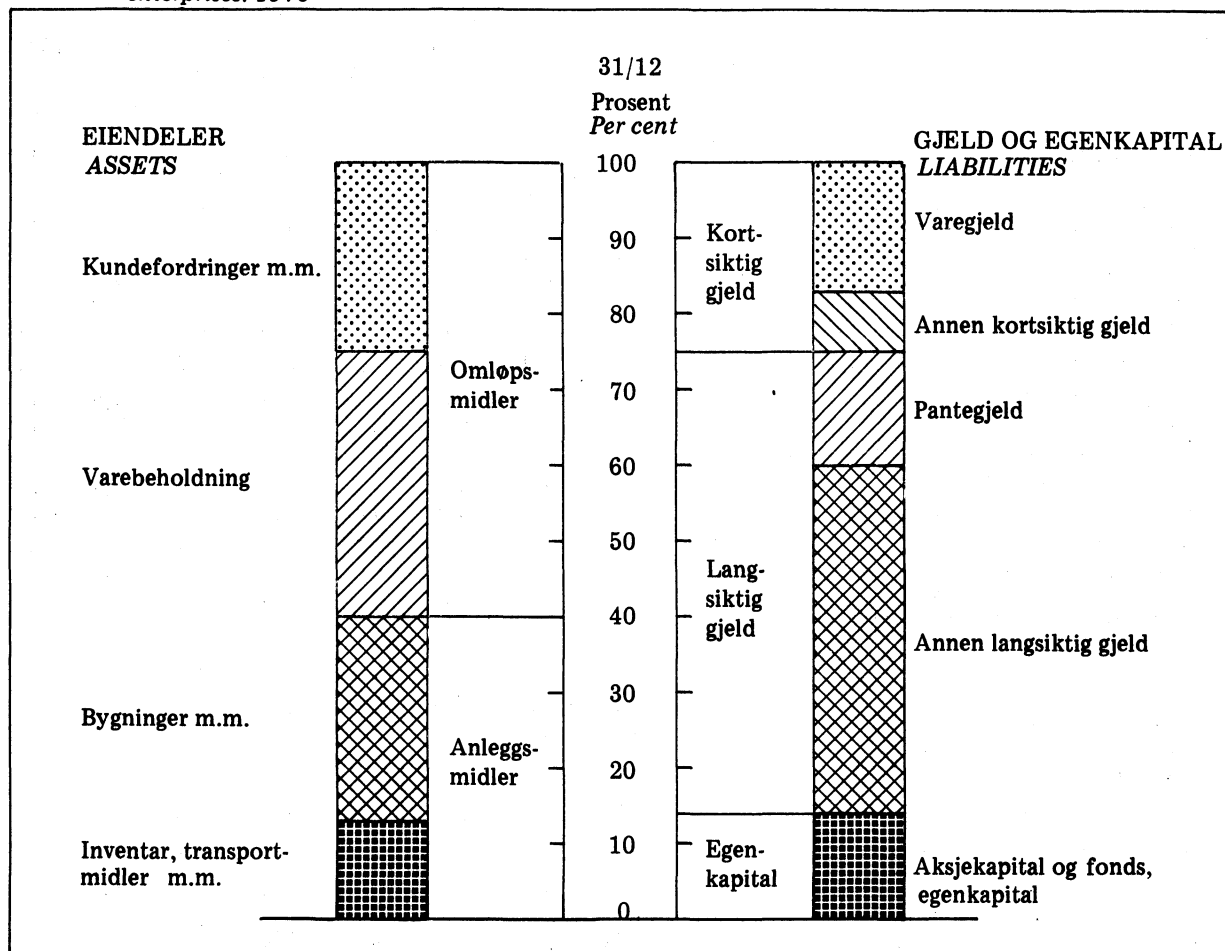
Tabell 3.2. Balanse i alt og etter omsetningsgruppe. Prosent av totalkapitalen. 1976 *Balance sheet¹⁾, total and by size (measured by sales). Per cent of total capital. 1976*

	Alle foretak			Foretak med omsetning, 1 000 kr					
	<i>All enterprises</i>			<i>Enterprises with sales, 1 000 kroner</i>					
	1/1	31/12	Endring i prosent Change in per cent 1/1 - 31/12	0-499	500-999	1000-1999	2000-4999	5000-9999	10 000 og over and over
			31/12	31/12	31/12	31/12	31/12	31/12	31/12
Eiendeler									
1. BETALINGSMIDLER (kontanter, bankinnskudd på anfordring, postgiro)	5,3	5,0	8,9	13,9	9,4	7,9	9,4	4,3	3,6
2. KORTSIKTIGE FORDRINGER	29,0	28,9	15,2	5,7	11,6	16,3	23,7	32,5	31,6
Kundefordringer, forskudd til leverandører	26,3	25,9	13,6	3,6	7,9	12,8	20,7	27,6	29,3
Andre fordringer	2,7	3,1	30,2	2,1	3,7	3,4	3,0	4,9	2,3
3. ANDRE OMLØPSMIDLER	26,8	26,3	13,3	46,7	42,8	39,1	31,6	24,5	22,9
Bankinnskudd på tid	1,2	1,4	31,5	5,8	5,1	7,7	1,4	1,3	0,3
Varebeholdning	25,6	24,9	12,5	40,9	37,7	31,4	30,2	23,2	22,6
4. OMLØPSMIDLER (1+2+3)	61,1	60,2	13,8	66,3	63,8	63,3	64,7	61,3	58,1
5. PENGEPLASSERINGER	4,1	4,5	27,5	1,5	4,0	2,8	4,2	3,0	5,5
Panteobligasjoner og andre gjeldsbrev	1,1	0,9	-2,9	0,6	0,8	0,4	0,9	0,1	1,3
Ihendehaverobligasjoner	0,0	0,0	-	0,2	0,2	0,1	0,2	-	-
Aksjer og parter	3,0	3,6	38,9	0,7	3,0	2,3	3,2	2,9	4,2
6. VARIGE DRIFTSMIDLER	33,4	33,8	16,8	31,2	29,4	31,9	27,7	34,5	35,2
Bygninger og bygningsmessige anlegg (unnt. boliger)	25,7	25,6	15,1	18,6	19,2	20,9	17,3	25,7	28,2
Transportmidler	1,4	1,6	29,7	7,8	5,3	3,7	2,8	1,5	0,8
Inventar, maskiner etc.	6,0	6,3	21,4	3,9	3,9	5,9	6,8	6,8	6,2
Andre varige driftsmidler	0,3	0,3	15,6	0,9	1,0	1,4	0,8	0,5	0,0
7. ANDRE AKTIVA	1,4	1,5	25,9	1,0	2,5	2,0	3,4	1,2	1,2
8. ANLEGGSMIDLER (5+6+7)	38,9	39,8	18,3	33,7	36,2	36,7	35,3	38,7	41,9
9. TOTALKAPITAL	100,0	100,0	15,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gjeld og egenkapital									
10. KORTSIKTIG GJELD	24,8	24,9	16,0	23,5	32,3	30,3	29,5	25,9	22,5
Varegjeld, aksept, forskudd fra kunder	16,9	16,8	14,6	20,1	27,6	24,3	21,2	18,8	13,6
Skyldige skatter etc.	3,5	3,2	7,4	1,9	2,8	3,2	3,5	2,6	3,4
Avsetning til kortsiktige forpliktelser	0,1	0,1	5,5	0,1	0,0	0,3	0,2	0,1	0,0
Annen kortsiktig gjeld	4,3	4,8	28,5	1,4	1,9	2,6	4,6	4,4	5,5
11. LANGSIKTIG GJELD	60,1	60,7	16,9	27,2	27,4	41,6	53,4	64,2	65,8
Kassakreditt, byggelån	3,1	2,9	10,1	5,7	6,4	8,3	4,8	2,8	1,7
Pantegjeld, gjeldsbrev, ihendehaverobligasjoner	14,2	15,2	24,0	19,3	17,7	18,0	17,6	16,0	13,9
Annen langsiktig gjeld	42,8	42,6	15,0	2,2	3,2	15,8	31,0	45,4	50,2
12. EGENKAPITAL	15,1	14,4	9,7	49,3	40,3	28,1	17,1	9,9	11,7
Aksjekapital	2,3	2,2	6,5	0,7	0,4	1,5	2,0	2,4	2,3
Betingede skattefrie avsetninger	0,7	0,8	31,0	1,4	4,3	1,8	1,7	0,4	0,5
Reservefond, disposisjonsfond, andre frie fonds, egenkapital ...	13,5	13,0	11,7	55,7	39,7	28,5	14,9	9,6	9,6
- Underbalanse	-1,4	-1,6	35,2	-8,5	-4,1	-3,7	-1,5	-2,5	-0,7
13. TOTALKAPITAL	100,0	100,0	15,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Accounting terms in English in annex 2.

Totalkapitalen økte med 15,6 prosent i løpet av året. Egenkapitalen økte bare med 9,7 prosent, hvilket medførte at egenkapitalandelen gikk ned fra 15,1 prosent til 14,4 prosent.

Figur 3.1. Hovedinndeling av balansen. Alle foretak. 1976 *Principal classification of assets and liabilities¹⁾. All enterprises. 1976*

1) Accounting terms in English in annex 3.

Figuren viser kapitalstruktur og fordelingen av aktiva for alle foretakene. Av tabell 3.2 framgår det at det er store forskjeller mellom omsetningsgruppene. De små foretakene har større varelager og mindre kundefordringer enn de større foretakene.

På kapitalsiden er egenkapitalandelen den viktigste forskjellen. De små foretakene har en betydelig større grad av egenfinansiering av virksomheten.

3.2. Resultatregnskap og balanse for foretak i tettbygde og spredtbygde strøk

Resultatregnskapet

Som tjenesteytende næring er dagligvarehandelens funksjon sterkt knyttet til beliggenhet og befolkningsgrunnlag. Vi skal derfor presentere resultatregnskapet med foretakene inndelt i tre omsetningsgrupper og tre hovedgrupper av kommuner etter urbaniseringsgrad:

Hvis vi summerer driftsresultat og lønninger, finner vi at resultatet bedret seg med økende omsetning og høyere botetthet i kommunen. Mest utslagsgivende var omsetningen. Det var ingen betydelige forskjeller i kostnadsstrukturen ellers. Variasjoner i bruttofortjenesten forklarer i stor grad variasjonene i resultatet. Bruttofortjenesten er beskrevet nærmere i kapittel 4.2.

Tabell 3.3. Resultatregnskap etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad¹⁾. Prosent av omsetningen. 1976 *Profit and loss account²⁾, by size (measured by sales) and degree of urbanization¹⁾. Per cent of sales. 1976*

Omsetning, 1 000 kr Urbaniseringsgrad. Prosent Sales, 1 000 kroner Degree of urbanization. Per cent	0-999			1 000-1 999			2 000 og over and over		
	0-29	30-59	60-100	0-29	30-59	60-100	0-29	30-59	60-100
1. DRIFTSINNTEKTER	100,6	100,6	100,5	100,2	100,5	100,2	100,6	100,4	100,3
Omsetning	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Diverse driftsinntekter	0,6	0,6	0,5	0,2	0,5	0,2	0,6	0,4	0,3
2. DRIFTSUTGIFTER	93,4	94,1	94,0	96,8	97,2	94,4	97,7	97,4	96,9
Nedgang(+) eller øking(-) i vare- beholdningen	-1,0	-1,8	-0,9	-0,6	-1,3	-0,2	-0,9	-1,5	-1,3
Innkjøp	86,6	86,5	84,4	85,3	84,9	82,4	84,3	82,4	82,3
Lønninger etc.	3,3	3,7	5,0	7,0	7,5	6,8	9,3	10,3	9,5
Pensjonsutgifter	0,5	0,5	0,8	1,1	1,2	1,0	1,4	1,7	1,5
Administrasjons- og salgsutgifter .	1,3	1,8	1,6	1,8	1,7	1,4	1,2	1,4	1,6
Forsikringspremier	0,3	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Avskrevet på varige driftsmidler ..	1,4	1,7	1,2	1,1	1,3	1,3	1,2	1,3	1,6
Diverse driftsutgifter	1,0	1,3	1,6	0,9	1,6	1,3	1,0	1,7	1,5
3. DRIFTSRESULTAT	7,2	6,5	6,5	3,4	3,3	5,8	2,9	3,0	3,4
4. FINANSIELLE INNTEKTER	0,4	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	1,0	0,9	1,0
Renteinntekter	0,3	0,2	0,2	0,4	0,5	0,4	1,0	0,9	1,0
Utbytte av aksjer og parter	-	-	0,2	-	-	-	-	-	-
5. FINANSIELLE UTGIFTER	0,6	1,0	1,0	1,6	1,1	0,9	1,9	1,7	2,1
Gjeldsrenter	0,6	1,0	1,0	1,6	1,1	0,9	1,9	1,7	2,1
6. ANDRE INNTEKTER	2,8	2,8	1,7	1,4	0,9	0,6	0,1	0,5	0,4
Eiendomsdrift, netto	-	0,4	-	-	0,3	0,2	-	0,4	0,2
Diverse inntekter, overføringer etc.	2,2	2,1	1,5	1,3	0,6	0,4	0,1	0,1	0,2
Tilbakeførte avsetninger til kort- siktige forpliktelser	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-
Tilskudd fra Staten	0,6	-	-	0,1	-	-	0,3	-	-
7. ANDRE UTGIFTER	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
Diverse utgifter, overføringer etc.	0,3	0,1	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
Avsetning til kortsiktige for- pliktelser	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-
8. OVERSKUDD FØR SKATT	9,5	8,4	7,2	3,4	3,3	5,7	1,8	2,5	2,4
9. SKATTER TIL STAT OG KOMMUNE	-	-	-	-	0,1	0,1	0,2	0,3	0,1
10. NETTOOVERSKUDD	9,5	8,4	7,2	3,4	3,2	5,6	1,6	2,2	2,3
11. OVERFØRINGER OG TILBAKEFØRINGER ...	1,2	1,2	1,7	1,4	1,3	0,7	0,6	0,2	0,5
Overføringer fra skattefrie fonds .	0,4	0,4	0,3	0,1	0,4	0,1	0,1	-	-
Overføringer fra andre fonds og førrige år	0,8	0,8	1,5	1,3	0,9	0,6	0,5	0,2	0,5
12. TIL DISPOSISJON	10,7	9,6	8,9	4,8	4,5	6,3	2,2	2,4	2,8
Utbytte	-	-	-	0,2	0,2	0,2	1,1	1,4	1,1
Privatkonto (medr. skatter)	7,0	6,6	6,9	2,7	2,5	4,5	0,3	0,2	0,8
Skattefrie fondsavsetninger	1,2	0,3	0,1	0,4	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1
Avsatt til andre fonds og overført til kapitalkonto	2,5	2,7	1,9	1,5	1,4	1,5	0,6	0,7	0,8

1) Prosentandel av befolkningen i kommunen som bor i tettbygde strøk.

1) Percentage of the population settled in urban areas.

2) Accounting terms in English in annex 2.

Balansen

Vi har sett at der er enkelte viktige forskjeller i resultatregnskapet, avhengig av omsetningsgruppe og urbaniseringsgraden i den kommunen hvor foretaket er lokalisert. Det er rimelig å tro at noen av disse forskjellene også er nedfelt i kapitalstrukturen.

Tabell 3.4. Balanse etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad¹). Prosent av totalkapitalen. 1976
Balance sheet² by size (measured by sales) and degree of urbanization¹). Per cent of total capital. 1976

Omsetning, 1 000 kr Urbaniseringsgrad. Prosent Sales, 1 000 kroner Degree of urbanization. Per cent	0-999			1 000-1 999			2 000 og over and over		
	0-29	30-59	60-100	0-29	30-59	60-100	0-29	30-59	60-100
<u>Eiendeler</u>									
1. BETALINGSMIDLER (kontanter, bankinnskudd på anfordring, postgiro)	13,4	8,1	10,0	5,6	6,6	10,8	7,5	3,5	3,4
2. KORTSIKTIGE FORDRINGER	9,3	10,7	10,4	18,7	20,6	11,3	29,9	31,0	31,7
Kundefordringer, forskudd til leverandører	6,8	9,0	4,0	16,1	17,5	7,0	24,8	29,6	27,8
Andre fordringer	2,5	1,7	6,4	2,6	3,1	4,3	5,1	1,4	3,9
3. ANDRE OMLØPSMIDLER	46,0	42,8	42,5	40,2	37,9	39,1	31,0	24,5	18,2
Bankinnskudd på tid	8,0	4,0	3,6	2,7	6,1	12,9	1,4	0,1	1,0
Varebeholdning	38,0	38,8	38,9	37,5	31,8	26,2	29,6	24,4	17,2
4. OMLØPSMIDLER (1+2+3)	68,7	61,6	62,9	64,5	65,0	61,2	68,4	59,0	53,3
5. PENGEPLASSERINGER	3,0	2,2	5,4	3,1	2,5	2,7	4,0	5,2	4,5
Panteobligasjoner og andre gjeldsbrev	0,8	0,9	0,4	-	-	0,9	0,1	1,8	0,3
Ihendehaverobligasjoner	0,1	0,3	0,2	-	0,1	0,1	-	-	0,1
Aksjer og parter	2,1	1,0	4,8	3,1	2,4	1,7	3,9	3,4	4,1
6. VARIGE DRIFTSMIDLER	27,4	33,1	28,5	31,7	31,0	32,8	26,6	34,5	40,3
Bygninger og bygningsmessige anlegg (unnt. boliger)	16,3	23,2	17,0	23,0	18,0	21,2	20,1	26,7	31,1
Transportmidler	5,6	5,7	6,6	2,6	2,8	5,3	1,5	1,2	1,0
Inventar, maskiner etc.	3,7	3,9	4,1	5,5	7,4	5,1	4,7	6,5	7,8
Andre varige driftsmidler	1,8	0,3	0,8	0,6	2,8	1,2	0,3	0,1	0,4
7. ANDRE AKTIVA	0,9	3,1	3,2	0,7	1,5	3,3	1,0	1,3	1,9
8. ANLEGGSMIDLER (5+6+7)	31,3	38,4	37,1	35,5	35,0	38,8	31,6	41,0	46,7
9. TOTALKAPITAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<u>Gjeld og egenkapital</u>									
10. KORTSIKTIG GJELD	24,7	28,5	39,4	36,6	28,9	26,0	18,6	28,2	22,5
Varegjeld, akseptar, forskudd fra kunder	21,9	24,5	32,4	31,2	23,4	19,2	12,4	18,0	15,0
Skyldige skatter etc.	2,0	2,1	3,9	2,8	3,2	3,4	2,8	3,9	2,6
Avsetning til kortsiktige forpliktelser	-	0,1	0,1	0,1	0,6	-	-	0,1	0,1
Annen kortsiktig gjeld	0,8	1,8	3,0	2,5	2,2	2,8	3,4	6,2	4,8
11. LANGSIKTIG GJELD	19,1	29,2	35,5	41,3	43,5	40,7	67,9	58,9	68,8
Kassakreditt, byggelån	1,6	7,1	11,1	5,6	6,0	12,0	2,3	1,5	3,9
Pantegjeld, gjeldsbrev, ihendehaverobligasjoner	14,4	17,1	24,4	14,2	17,6	21,3	7,6	13,1	24,1
Annen langsiktig gjeld	3,1	5,0	-	21,5	19,9	7,4	58,0	44,3	40,8
12. EGENKAPITAL	56,2	42,3	25,1	22,1	27,6	33,3	13,5	12,9	8,7
Aksjekapital	0,4	0,4	0,5	1,7	1,8	1,3	2,5	2,3	2,1
Betingede skattefrie avsetninger ..	6,4	2,2	1,7	2,0	1,8	1,5	0,7	0,6	0,5
Reservefond, disposisjonsfond, andre frie fonds, egenkapital	53,8	41,5	33,9	22,7	26,3	34,7	12,0	10,6	8,1
- Underbalanse	4,4	1,8	11,0	4,3	2,3	4,2	1,7	0,6	2,0
13. TOTALKAPITAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Se note 1, side 20.

2) Accounting terms in English in annex 2.

Andelen av aktiva bundet i omløpsmidler avtar noe med økende omsetning. Denne andelen avtar også med økende urbaniseringsgrad. I de minste foretakene skyldes dette i første rekke at relativt mye av kapitalen er bundet i kasse- og bankinnskudd, spesielt for utkantbutikkens vedkommende. Totalkapitalen er imidlertid lav, slik at disse andelene ikke nødvendigvis er større enn det som trengs for å være tilstrekkelig likvid. I de større foretakene er varebeholdningen utslagsgivende. Foretak i tettbygde kommuner hadde betydelig mindre kapital bundet i varelageret enn foretak i spredt bebygde kommuner. Dette kan blant annet skyldes hyppigheten av vareleveringer og lav omløpshastighet på store deler av sortimentet. Utkantbutikker har gjerne større bredde i vareutvalget siden de må tilby artikler som i tettsteder vanligvis finnes i spesialforretninger. Ellers var det ingen store forskjeller på aktivasiden mellom foretak i tettbygde og spredtbygde kommuner.

Vi har tidligere sett at egenkapitalandelen er meget høy i de mindre foretakene. Av tabell 3.3 kan vi se at det var spesielt små, personlig eide utkantforetak som hadde særlig høy grad av selvfinansiering. I ansvarlige selskap inngår eierens kapitalkonto i balansen. Denne egenkapitalposten justeres årlig mot eierens inntektskonto. Det synes som om dette bidrar til større soliditet, enn hva tilfellet er i aksjeselskaper. Her er aksjekapitalen fast, og de frie fonds tilføres lite når lønnsomheten er svak.

Overskuddet før og etter skatt fordelte seg på samme måte som driftsresultatet. Nettooverskuddet var negativt for alle aksjeselskapene. Imidlertid må vi ta i betraktning at i de mindre aksjeselskapene vil lønnskostnadene inneholde en betydelig andel arbeidslønn til eier, om vi skal sammenlikne med de personlig eide foretakene.

Hvis vi ser bort i fra ansvarlige selskaper, var det kooperative foretak i tettbygde kommuner som hadde de beste driftsresultatene og de største overskuddene.

3.3. Resultatregnskap og eierforhold

Eierforholdets innflytelse på tolkninger av resultatet gjør det hensiktsmessig å gruppere resultatregnskapet etter eierforhold, slik vi har gjort det i tabell 3.5.

Tabell 3.5. Resultatregnskap etter eierforhold og omsetningsgruppe. Prosent av omsetningen. 1976
Profit and loss account¹⁾, by legal organization and size (measured by sales). Per cent of sales. 1976

Eierforhold, Omsetning, 1 000 kr	Ansvarlig selskap			Aksjeselskap			Andelslag		
	<i>Individual enterprise</i>			<i>Joint-stock company</i>			<i>Co-operative society</i>		
<i>Legal organization, Sales, 1 000 kroner</i>	0- 999	1 000- 1 999	2 000 og over and over	0- 999	1 000- 1 999	2 000 og over and over	0- 999	1 000- 1 999	2 000 og over and over
1. DRIFTSINNETEKTER	100,6	100,2	100,6	100,3	100,4	100,1	100,3	100,4	100,4
Omsetning	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Diverse driftsinntekter	0,6	0,2	0,6	0,3	0,4	0,1	0,1	0,4	0,4
2. DRIFTSUTGIFTER	92,9	94,5	95,6	100,2	100,8	99,0	101,2	97,0	97,3
Nedgang(+) eller øking(-) i varebeholdningen	-1,3	-0,3	-0,5	-0,7	-1,4	-1,4	-0,9	-1,1	-1,4
Innkjøp	85,9	83,8	82,3	84,5	85,9	82,9	86,0	82,3	82,8
Lønninger etc.	3,1	5,8	8,2	10,9	9,0	9,8	10,5	9,8	10,1
Pensjonsutgifter	0,4	0,9	1,3	1,7	1,4	1,5	1,8	1,6	1,6
Administrasjons- og salgsutgifter	1,6	1,5	1,7	1,3	3,0	2,2	0,9	1,0	1,3
Forsikringspremier	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,5	0,3	0,2
Avskrevet på varige driftsmidler	1,5	1,3	1,4	0,6	1,0	1,8	1,0	1,1	1,3
Diverse driftsutgifter	1,2	1,3	1,0	1,6	1,6	1,9	1,6	1,1	1,4
3. DRIFTSRESULTAT	7,7	5,8	5,0	0,1	-0,4	1,2	-0,9	3,5	3,1
4. FINANSIELLE INNETEKTER	0,3	0,4	0,2	0,6	-	1,0	0,6	0,1	1,3
Renteinntekter	0,3	0,4	0,2	-	-	1,0	0,6	0,1	1,3
Utbytte av aksjer og parter	-	-	-	0,6	-	-	-	-	-
5. FINANSIELLE UTGIFTER	0,9	0,8	1,0	0,9	1,3	1,2	1,2	2,1	2,2
Gjeldsrenter	0,9	0,8	1,0	0,9	1,3	1,2	1,2	2,1	2,2

1) Accounting terms in English in annex 2.

Tabell 3.5 (forts.). Resultatregnskap etter eierforhold og omsetningsgruppe. Prosent av omsetningen. 1976 *Profit and loss account*¹⁾, by *legal organization and size (measured by sales)*. *Per cent of sales*. 1976

Eierforhold. Omsetning 1 000 kr	Ansvarlig selskap			Aksjeselskap			Andelslag		
	0- 999	1 000- 1 999	2 000 og over	0- 999	1 000- 1 999	2 000 og over	0- 999	1 000- 1 999	2 000 og over
	6. ANDRE INNTEKTER	2,7	1,2	0,5	0,3	-	0,3	0,8	0,5
Eiendomsdrift, netto	0,1	0,2	0,1	-	-	0,3	0,6	0,3	0,3
Diverse inntekter, overføringer etc.	2,1	0,9	-	0,3	-	-	-	0,2	-
Tilbakeførte avsetninger til kortsiktige forpliktelser	0,1	-	0,1	-	-	-	-	-	-
Tilskudd fra Staten	0,4	-	-	-	-	-	0,1	-	-
7. ANDRE UTGIFTER	0,2	0,2	0,5	0,4	0,4	0,4	-	0,4	0,2
Diverse utgifter, overføringer etc.	0,2	0,2	0,5	0,4	0,4	0,4	-	0,4	0,2
8. OVERSKUDD FØR SKATT	9,6	6,3	4,1	-0,3	-2,1	-	-0,8	2,5	2,4
9. SKATTER TIL STAT OG KOMMUNE	0,1	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3
10. NETTOOVERSKUDD	9,6	6,3	4,1	-0,4	-2,4	-0,2	-1,0	2,3	2,1
11. OVERFØRINGER OG TILBAKEFØRINGER .	1,4	0,8	0,4	1,2	2,7	0,7	1,1	0,4	0,3
Overføringer fra skattefrie fonds	0,4	0,3	0,2	-	-	-	-	-	-
Overføringer fra andre fonds og forrige år	1,0	0,5	0,2	1,2	2,7	0,7	1,1	0,4	0,3
12. TIL DISPOSISJON	11,0	7,1	4,5	0,8	0,3	0,5	0,1	2,7	2,4
Utbytte	-	-	0,1	-	1,1	1,6
Privatkonto (medr. skatter)	7,8	5,1	3,0
Skattefrie fondsavsetninger	0,6	0,3	0,5	-	0,2	-	-	-	0,1
Avsatt til andre fonds og over- ført til kapitalkonto	2,6	1,7	1,0	0,8	0,1	0,4	0,1	1,6	0,7

1) *Accounting terms in English in annex 2.*

Bruttofortjenesten viste samme variasjonsmønster som vi har sett tidligere. Den økte med tiltakende urbaniseringsgrad innen alle eiergruppene, også for de kooperative foretakene. Lønningenes andel av omsetningen lå mellom 9 og 11 prosent av omsetningene i aksjeselskaper og andelslag uten systematiske variasjoner. I de ansvarlige selskapene vokste imidlertid lønnsandelen raskt med urbaniseringsgraden. Dette skyldtes ikke spesielt forskjell i lønnsnivå i tettbygde og spredtbygde kommuner, men at eierens relative andel av arbeidet i foretaket var større i de mindre utkantbutikkene. Dette bidro også til at driftsresultatet avtok med tiltakende urbaniseringsgrad, siden eiers arbeidsinntekt ikke inngikk i kostnadsregnskapet. For de øvrige foretakene bedret driftsresultatet seg med økende urbaniseringsgrad.

Diverse inntekter og tilskudd fra staten spilte en viss rolle i de spredtbygde kommunene, ellers hadde "andre inntekter og utgifter" og finansielle transaksjoner forholdsvis liten betydning.

4. LØNNSOMHET OG FINANSIERING

4.1. Rentabilitet, soliditet og likviditet

Foretakene i utvalget hadde gjennomsnittlig 10 sysselsatte. Sammenlikning med store foretak i andre næringer kan virke misvisende. Vi skal likevel se på våre totaltall¹⁾ i forhold til tall fra regnskapsstatistikken for bergverk og industri og for engroshandel. I disse næringene blir regnskapsstatistikk bare utarbeidet for store foretak, dvs. foretak med minst 50 sysselsatte.

1) Totaltallene vil bli dominert av de større foretakene. Dette innebærer at totalgjennomsnittene ligger nær gjennomsnittene for gruppen av foretak med minst 2 mill. kr i omsetning.

Tabell 4.1. Nøkkeltall¹⁾ for foretak i detaljhandel med dagligvarer, engroshandel i alt, engros- handel med nærings- og nytelsesmidler og bergverksdrift og industri. 1976²⁾ *Principal measures¹⁾ by industry group. 1976²⁾*

Næringsgruppe, Nøkkeltall <i>Industry group. Principal measure</i>	Dagligvare- handel <i>Grocery trade</i>	Engros- handel <i>Wholesale trade</i>	Engros- handel med nærings- og nytelles- midler <i>Wholesaling of food, beverages and tobacco</i>	Berg- verks- drift og industri <i>Mining and manu- facturing</i>
1. Antall foretak <i>Number of enterprises</i>	293	240	38	1 122
2. Sysselsetting pr. foretak <i>Number of persons engaged per enterprise</i>	9,8	169,3	186,6	246,5
3. Egenkapitalrentabilitet <i>Return on equity</i>	Pst. 45	P.c. 9	10	12
4. Totalrentabilitet etter skatt <i>Return on capital after taxes</i>	" 12	" 5	6	6
5. Totalrentabilitet før skatt <i>Return on capital before taxes</i>	" 11	" 6	7	7
6. Resultatgrad <i>Profit margin</i>	" 5	" 3	2	5
7. Kapitalens omløpshastighet <i>Capital turn over</i>	Ganger pr. år <i>Times per year</i> 2,6	2,43	3,1	1,3
8. Egenkapitalandel <i>Equity as per cent of total capital</i>	Pst. 14	P.c. 14,6	12,7	16,9
9. Likviditetsgrad 1 <i>Bankers ratio</i>	2,4	1,41	1,36	1,64
10. Likviditetsgrad 2 <i>Acid test</i>	1,4	0,85	0,88	0,90
11. Driftskapitalens andel av total- kapitalen <i>Working capital as per cent of total capital</i>	" 35,3	" 21,8	20,5	23,9
12. Gjeldsrentegrad <i>Interest margin</i>	0,40	0,71	0,68	0,64
13. Gj.sn. rente på fremmedkapital <i>Average interest rate on liabilities</i> " "	5	4	5	4
14. Gj.sn. kredittid gitt kunder <i>Average time of credit given to customers</i>	Dager 41	<i>Days</i> 55	37	57
15. Gj.sn. kredittid oppnådd fra leverandører <i>Average time of credit obtained from suppliers</i>	" 32	" 69	56	126

1) Nøkkeltallene er definert i vedlegg 3.

1) *Definition of principal measures in annex 3.*

K i l d e: NOS Regnskapsstatistikk.

Source: NOS Statistics of Accounts.

Rentabilitet

Egenkapitalrentabiliteten var meget høy i dagligvarehandelen, men egenkapitalandelen lå på samme nivå som i industrien og i engroshandelen. Totalrentabiliteten var også vesentlig høyere enn i de andre næringene. Disse gunstige lønnsomhetstallene kan i stor grad tilskrives et godt driftsresultat kombinert med at næringen er lite kapitalintensiv. Resultatgraden som er et mål på driftsresultat i forhold til omsetningen, var høyere enn i engroshandelen, men var på samme nivå som i industrien. Kapitalens omløpshastighet var generelt høyere i varehandelen enn i industrien.

Soliditet

Tabell 4.2. Eiendeler og kapital i dagligvarehandel og engroshandel. Prosent av totalkapitalen. 1976 *Assets and liabilities in grocery trade and wholesale trade. Per cent of total capital. 1976*

Anvendt kapital 31/12 <i>Application of funds 31/12</i>	Daglig- vare- handel <i>Grocery trade</i>	Engros- handel <i>Whole- sale trade</i>	Anskaffet kapital 31/12 <i>Source 31/12</i>	Daglig- vare- handel <i>Grocery trade</i>	Engros- handel <i>Whole- sale trade</i>
I alt <i>Total</i>	100	100	I alt <i>Total</i>	100	100
Omløpsmidler <i>Current assets</i> ...	60	75	Kortsiktig gjeld <i>Short-term liabilities</i>	25	53
Langsiktige fordringer og plasseringer <i>Financial fixed assets</i>	5	4	Langsiktig gjeld <i>Long-term liabilities</i>	61	33
Varige driftsmidler og andre aktiva <i>Fixed tangible assets and other assets</i>	35	21	Egenkapital <i>Equity</i>	14	14

K i l d e: NOS Regnskapsstatistikk. *Source: Statistics of Accounts.*

Etter vanlige kriterier synes finansieringen av varehandelsforetakene generelt å være tilfredsstillende. Egenkapitalandelen var lav (14 prosent), men likevel på samme nivå som i engroshandelen. En vesentlig del av omløpsmidlene var finansiert ved langsiktig gjeld, men gjeldsrentegraden var lav. Gjennomsnittlig rentenivå for fremmedkapitalen avvok ikke fra nivået i andre næringer.

Finansieringsanalyse

I tabell 4.2 så vi på fordelingen av anvendt og anskaffet kapital pr. 31/12. Vi bør imidlertid også se på endringene i kapitalstrukturen over tid, selv om vi bare har tall for strømmingene i løpet av ett år.

Tabell 4.3. Anvendelse og anskaffelse av kapital. Endring 1/1 - 31/12 1976. Mill.kr *Source and application of funds. Change 1/1 - 31/12 1976. Million kroner*

Eiendeler <i>Assets</i>	Anvendelse <i>Application of funds</i>	Anskaffelse <i>Source</i>
I alt <i>Total</i>	66,5	66,5
Omløpsmidler <i>Current assets</i>	36,0	
Anleggsmidler <i>Fixed assets</i>	30,5	
<u>Gjeld og egenkapital</u> <i>Debt and equity</i>		
Kortsiktig gjeld <i>Short-term liabilities</i>		16,9
Langsiktig gjeld <i>Long-term liabilities</i>		43,3
Egenkapital <i>Equity</i>		6,3

Endringsbalansen viser at over halvparten av økningen i omløpsmidlene ble finansiert med langsiktig gjeld. Dette bekrefter det inntrykk vi fikk ved å se på den statistiske balansen; en vesentlig del av omløpsmidlene var finansiert med langsiktig gjeld. Det er først og fremst i kundefordringer i store foretak og i varelager i små foretak at den økte arbeidskapitalen bindes. Arbeidskapitalen økte med vel 20 millioner kroner som er nær 1/3 av total anskaffelse i perioden. Den relative andelen gikk likevel noe ned, fra 36 til 35 prosent av totalkapitalen.

Likviditet

De to likviditetsmålene i tabell 4.1 viser at likviditetssituasjonen var betydelig bedre enn i de andre næringene. Driftskapitalen utgjorde hele 35 prosent av totalkapitalen. Forholdet mellom leverandørkreditt og kundekreditt var ikke spesielt gunstig verken hva beløp eller kredittid angår. Varelagerets omløpshastighet var 9 ganger pr. år. En total vurdering tilsier at likviditeten var tilfredsstillende for dagligvarehandelen sett under ett.

Vi skal imidlertid også se nærmere på hvordan rentabilitet og finansielle forhold varierer innen næringen.

Variasjoner med omsetning og urbaniseringsgrad

Tabell 4.4. Nøkkeltall) totalt og etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad. 1976

Omsetning, 1 000 kr Urbaniseringsgrad	Alle foretak <i>All enterprises</i>	0-999		
		0-29	30-59	60-100
1. Antall foretak	293	40	37	39
2. Antall sysselsatte pr. foretak	9,8	2,4	2,5	2,4
3. Egenkapitalrentabilitet	45	48	54	100
4. Totalrentabilitet før skatt	12	28	25	30
5. Totalrentabilitet etter skatt	11	28	25	30
6. Resultatgrad	5	10	9	8
7. Kapitalens omløpshastighet	2,6	2,8	2,7	3,6
8. Egenkapitalandel	14	56	42	25
9. Likviditetsgrad 1	2,4	2,8	2,2	1,6
10. Likviditetsgrad 2	1,4	0,9	0,7	0,5
11. Driftskapitalens andel av totalkapitalen	35	44	33	23
12. Gjeldsrentegrad	0,40	0,06	0,10	0,13
13. Gjennomsnittlig rente på fremmedkapitalen	5	3	4	5
14. Gjennomsnittlig kredittid gitt kunder	41	10	13	4
15. Gjennomsnittlig kredittid oppnådd fra leverandører	32	36	42	40

1) Definisjon av nøkkeltall i vedlegg 3.

Principal measures¹⁾, total and by size (measured by sales) and degree of urbanization. 1976

1 000-1 999			2 000 og over and over Sales, 1 000 kroner			Degree of urbanization
0-29	30-59	60-100	0-29	30-59	60-100	
18	15	33	35	36	40	1. Number of enterprises
4,1	4,1	4,4	15,6	31,0	16,6	2. Average number of persons engaged per enterprise
37	35	64	27	42	61	3. Return on equity
13	13	25	9	10	11	4. Return on capital before taxes
134	13	24	88	10	11	5. Return on capital after taxes
5	4	7	4	4	5	6. Profit margin
2,6	3,0	3,7	2,4	3,7	2,4	7. Capital turnover
22	28	33	13	13	9	8. Equity as share of total capital
1,7	2,3	2,4	3,7	2,4	2,4	9. Bankers ratio
0,7	0,9	0,9	2,0	1,2	1,6	10. Acid test
28	36	35	50	31	31	11. Working capital as per cent of total capital
0,32	0,25	0,14	0,55	0,44	0,47	12. Interest margin
5	4	5	5	4	5	13. Average interest rate on liabilities
24	23	7	41	47	49	14. Average time of credit given to customers
54	36	24	24	35	32	15. Average time of credit obtained from suppliers

1) Definition of principal measures in annex 3.

Egenkapitalrentabiliteten økte med økende urbaniseringsgrad, mens totalrentabiliteten viste motsatt variasjon. Disse variasjonene er større enn variasjonene mellom omsetningsgruppene.

De to første omsetningsgruppene domineres av personlig eide foretak, der den nominelle egenkapitalen er liten. Rentabiliteten blir dermed overvurdert fordi innehaverens arbeidsinntekt er inkludert i overskuddet. Som tidligere påpekt ville det føre til negativ rentabilitet for mange av foretakene dersom vi justerer lønnskostnadene til et "normalt" nivå for de laveste omsetningsgruppene. Et tilsvarende forhold finner vi for resultatgraden, som også er avtakende med økende omsetning.

Kapitalens omløpshastighet var lavere i spredtbygde enn i tettbygde kommuner. I første rekke henger dette sammen med at varelagerets omsetningshastighet er lavere i utkantbutikker enn i mer sentralt beliggende utsalg (stort vareutvalg og lav omsetning).

Egenkapitalandel (soliditeten) avtar med økende omsetning. Særlig hadde mindre utkantbutikker en høy grad av selvfinansiering (lite fremmedkapital). Dette kommer også til uttrykk gjennom gjeldsrentegraden.

Mindre foretak hadde gjennomgående lavere andel av kapitalen bundet i kundefordringer, og hadde også lavere gjennomsnittlig kredittid gitt til kundene.

Tabell 4.5. Leverandørkreditt i prosent av varelageret. 1976 *Credit from suppliers. Per cent of stock. 1976*

	Foretak med omsetning, 1 000 kr					
	<i>Enterprises with sales. 1 000 kroner</i>					
	0-499	500-999	1 000-1 999	2 000-4 999	5 000-9 999	10 000 og over <i>and over</i>
Leverandørkreditt <i>Credit</i> <i>from suppliers</i>	44	73	77	70	81	60

Mindre foretak hadde en større relativ leverandørkreditt i forhold til totalkapitalen, og har også lengre oppnådd leverandørkredittid enn større foretak. Likevel ser vi av tabell 4.5 at små foretak har mindre grad av leverandørkredittfinansiering av varelageret. Dette skyldes lavere omsetningshastighet på varelageret i mindre foretak, og fører til dårligere likviditet. Likviditeten er likevel bedre i utkantbutikker enn i de mer sentralt beliggende, hvilket henger sammen med graden av selvfinansiering. Likviditetsproblemer vil lett oppstå for mindre foretak i forbindelse med opplåning til investeringer av større omfang (for eksempel til modernisering). Ellers er likviditets-situasjonen tilfredsstillende også i mindre foretak vurdert etter tradisjonelle kriterier.

Analyse av de enkelte eiergruppene

Med unntak av et komandittselskap fordeler utvalget seg på de tre eierformene: ansvarlig selskap, aksjeselskap og andelslag/kooperative foretak.

Tabell 4.6. Nøkkeltall) totalt og etter eierforhold og omsetningsgruppe. 1976 *Principal measures*¹⁾,
total and by legal organization and size (measured by sales). 1976

Nøkkeltall <i>Principal measure</i>	Eierforhold Omsetning, 1 000 kr <i>Legal organization Sales, 1 000 kroner</i>	I alt <i>Total</i>	Ansvarlig selskap <i>Individual enterprise</i>			Aksjeselskap <i>Joint-stock company</i>			Andelslag <i>Co-operative society</i>		
			0- 999	1 000- 1 999	2 000 og over and over	0- 999	1 000- 1 999	2 000 og over and over	0- 999	1 000- 1 999	2 000 og over and over
1. Antall foretak <i>Number of enter- prises</i>		292	104	45	31	8	9	20	4	12	59
2. Antall sysselsatte pr. foretak <i>Average number of persons engaged per enterprise</i>		9,8	2,4	4,5	10,5	2,4	4,1	21,8	3,0	3,4	26,2
3. Egenkapitalrentabilitet <i>Return on equity</i>		45	62	58	92	-40	-185	-23	-10	30	36
4. Totalrentabilitet før skatt <i>Return on capital before taxes</i> ...		12	30	25	21	3	-3	5	1	10	10
5. Totalrentabilitet etter skatt <i>Return on capital after taxes</i>		11	30	25	21	3	-4	4	0	10	9
6. Resultatgrad <i>Profit margin</i>		5	10	7	5	1	0	1	0	5	5
7. Kapitalens omløpshastighet <i>Capital turnover</i>		2,6	2,9	3,5	4,0	4,7	3,8	4,4	2,4	2,2	2,2
8. Egenkapitalandel <i>Equity as share of total capital</i>		14	46	39	19	3	-7	3	20	17	12
9. Likviditetsgrad 1 <i>Bankers ratio</i> .		2,4	2,2	2,1	1,1	1,2	0,9	0,9	3,1	4,7	3,3
10. Likviditetsgrad 2 <i>Acid test</i>		1,4	0,7	0,7	0,5	0,4	0,2	0,3	1,5	2,4	2,0
11. Driftskapitalens andel av total- kapitalen <i>Working capital as per cent of total capital</i>		35	35	31	6	9	-5	-5	48	52	44
12. Gjeldsrentegrad <i>Interest margin</i> .		0,40	0,08	0,12	0,20	1,70	-1,13	1,35	6,33	0,48	0,51
13. Gjennomsnittlig rente på fremmed- kapitalen <i>Average interest rate on liabilities</i>		5	4	4	4	4	4	4	3	5	5
14. Gjennomsnittlig kredittid gitt kunder <i>Average time of credit given to customers</i>		41	7	8	9	7	5	5	50	52	3
15. Gjennomsnittlig kredittid oppnådd fra leverandører <i>Average time of credit obtained from suppliers</i> ...		32	40	32	43	41	73	52	33	17	25

1) Definisjon av nøkkeltall i vedlegg 3.

1) *Definition of principal measures in annex 3.*

For alle aksjeselskapene har vi registrert negativ egenkapitalrentabilitet. I omsetningsgruppen mellom én og to millioner kroner (9 foretak) var det akkumulerte underskuddet så vidt stort at også egenkapitalandelen ble negativ. Totalt sett viser aksjeselskapene i utvalget svært svake rentabilitets- og soliditetstall. Likviditeten er også svak i forhold til de øvrige eiergruppene.

Andelslagene og de kooperative foretakene har de gunstigste resultatene, med unntak av den laveste omsetningsgruppen. Likviditeten var vesentlig bedre i de kooperative foretakene enn i de private.

Forholdstallene for lønnsomhet, soliditet og likviditet er avtakende med økende omsetning i gruppen av ansvarlige selskaper. Vi må anta at det skyldes tre forhold:

- eiers arbeidsinntekt utgjorde en vesentlig andel av overskuddet i små foretak
- høy grad av egenfinansiering i de minste foretakene
- omløpsmidlene, i første rekke varelageret, utgjorde en stor andel av totalkapitalen

Selv om resultatgraden var høy for den laveste omsetningsgruppen, overskudd + gjeldsrenter utgjør 10 prosent av overskuddet for skatt, så synker resultatet raskt mot null dersom vi stipulerer en arbeids- og kapitalinntekt på kr 50 - 90 000 for innehaveren. Vi vil få bedre inntrykk av resultatet i de minste foretakene i kapittel 4.2 der vi nytter et alternativt resultatbegrep som gjør det mulig å sammenlikne alle foretakene uavhengig av eierforholdet.

4.2. Fortjeneste, lønnsomhet og lønnsomhetsgrad

Bruttofortjenesten

Bruttofortjenesten er differansen mellom omsetning og forbruk (vareinnkjøp justert for endringer i varelageret). Siden bruttofortjenesten er den margin som skal dekke øvrige kostnader og kapitalavkastning, er dette et sentralt begrep i en lønnsomhetsanalyse av varehandelen. Strukturproblemene i dagligvarehandelen henger nøye sammen med de mindre bedriftenes svake økonomi. Det er derfor av interesse å se om vi finner regionale forskjeller i bruttofortjenesten.

Tabell 4.7. Bruttofortjeneste etter omsetningsgruppe. Prosent av omsetningen. Handelsfelt. 1976
Gross profit by size (measured by sales). Per cent of sales. Trade areas. 1976

Foretak med omsetning, 1 000 kr <i>Enterprises with sales, 1 000 kroner</i>	Alle foretak <i>All enterprises</i>	Handelsfelt <i>Trade area</i>			
		1-2 Østre <i>Eastern</i>	3 Vestre <i>Western</i>	4 Mittre <i>Middle</i>	5 Nordre <i>Northern</i>
0- 499	14,9	15,6	13,7	14,4	15,7
500- 999	15,5	16,1	13,9	15,2	16,3
1 000-1 999	16,7	17,1	15,2	17,2	17,9
2 000-4 999	16,9	16,8	15,2	17,8	18,8
5 000-9 999	16,7	18,1	12,4	17,0	20,1
10 000 og over <i>and over</i>	19,7	18,8	19,4	20,4	20,1

Gjennomsnittlig bruttofortjeneste var 18,2 prosent av omsetningen. Innkjøpsstatistikken for detaljhandelen 1976 viste 18 prosent for både landhandel og kolonialvarehandel¹⁾, slik at det er god overensstemmelse mellom de to undersøkelsene på dette punktet.

Bruttofortjenesten økte markant med omsetningen. Foretakene i vestre handelsfelt hadde gjennomgående lavere bruttofortjeneste, men ellers er det vanskelig å peke på noen systematiske regionale forskjeller. Det er nærliggende å tro at bosettingstettheten vil ha større innflytelse.

Tabell 4.8. Bruttofortjeneste etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad. Prosent av omsetningen. 1976
Gross profit by size (measured by sales) and degree of urbanization. Per cent of sales. 1976

Foretak med omsetning, 1 000 kr <i>Enterprises with sales, 1 000 kroner</i>	Alle foretak <i>All enterprises</i>	Urbaniseringsgrad <i>Degree of urbanization</i>		
		0-29	30-59	60-100
0- 999	15,4	14,4	15,4	16,4
1 000-1 999	16,8	15,2	16,5	17,7
2 000 og over <i>and over</i>	18,5	16,7	19,3	18,9

1) K i l d e: NOS Varehandelsstatistikk.

Tabell 4.9 gir et klarere bilde av sammenhengen mellom bruttofortjeneste, omsetning og lokalisering. Fortjenesten økte med økende omsetning, men den økte også med bosettingstettheten i kommunen. Foretak med under 1 million kr i omsetning og beliggenhet i spredt bebygde strøk hadde en bruttofortjeneste som lå under 3/4 av bruttofortjenesten i de største foretakene og under 4/5 av gjennomsnittlig bruttofortjeneste.

Lønnsomhet

Tabell 4.9. Totalrentabilitet etter skatt etter omsetningsgruppe og urbaniseringsgrad. 1976
Return on capital after taxes, by size (measured by sales) and degree of urbanization. 1976

Urbaniseringsgrad <i>Degree of urbanization</i>	Foretak med omsetning, 1 000 kr <i>Enterprises with sales, 1 000 kroner</i>			
	I alt <i>Total</i>	0-999	1 000-1 999	2 000 og over <i>and over</i>
0- 29	10	28	13	8
30- 59	11	25	13	10
60-100	13	30	24	11

Totalrentabiliteten økte med økende bosettingstetthet i alle omsetningsgruppene. Det er et resultat vi måtte vente etter hva vi har funnet ut om bruttofortjenestens variasjoner. Vi har tidligere vist at rentabiliteten var høy for større foretak. Vi kan legge til at dagligvarehandelen var mer lønnsom i tettbygde enn i spredtbygde strøk. Årsaken til variasjonene i rentabiliteten synes i større grad å være ulikheter i bruttofortjenesten (avansen) enn i foretakenes kostnadsstruktur (jfr. resultatregnskapet).

Inntektsmargin og lønnsomhetsgrense

Vi skal innføre en ny variabel som vi kaller inntektsmargin (L). Den vil vi definere som den prosentandel av omsetningen som er disponibel til lønninger både til ansatte og eiere¹⁾.

Tabell 4.10. Inntektsmargin¹⁾ etter urbaniseringsgrad og omsetningsgruppe. Prosent av omsetningen.
1976 *Income margin¹⁾ by degree of urbanization and size (measured by sales). Per cent of sales. 1976*

Foretak med omsetning, 1 000 kr <i>Enterprises with sales, 1 000 kroner</i>	Urbaniseringsgrad <i>Degree of urbanization</i>		
	0-29	30-59	60-100
I alt <i>Total</i>	12,3	13,7	13,1
0- 999	10,8	10,1	11,5
1 000-1 999	10,3	11,4	13,2
2 000 og over <i>and over</i>	12,7	14,0	13,3

1) $L = (\text{Lønninger} + \text{pensjonsutgifter} + \text{overskudd før skatt} - \text{ekstraordinære inntekter} + \text{ekstraordinære utgifter}) \cdot 100 / \text{omsetningen}$.

i) $L = (\text{Wages} + \text{pension payments} + \text{net profit before taxes} - \text{other income} + \text{other expenditures}) \cdot 100 / \text{sales}$.

Gjennomsnittlig hadde foretakene ca. 13 prosent av salgsinntektene disponibelt til arbeidskraftkostnader og egenkapitalavkastning. Denne prosentandelen (inntektsmarginen) varierte med omsetningsstørrelse og urbaniseringsgrad etter om lagsamme mønster som bruttofortjenesten. Imidlertid er det stor spredning på de individuelle observasjonene. Standardavviket er ca. 35 prosent av verdien til gjennomsnittet.

Til forskjell fra faktorinntekten (inntekt av arbeid og kapital) omfatter inntektsmarginen ikke renter på fremmedkapitalen. Gjeldsrentegraden virker derfor inn på inntektsmarginen. Inntektsmarginen i prosent av omsetningen er lavest i de minste foretakene til tross for at disse foretakene har lavest rentebelastning (jfr. tabell 4.10 med gjeldsrentegraden i tabell 4.3, side 25).

Hensikten med disse beregningene er i første rekke å anslå en gjennomsnittlig lønnsomhetsgrense (eksistensminimum). Ved å forutsette en fast kostnad pr. utført årsverk, kan vi med utgangspunkt i inntektsmarginen beregne en slik lønnsomhetsgrense.

Tabell 4.12 viser hvilke omsetningsverdier som i 1976 ville gitt kostnadsdekning (break-even) for det angitte antall årsverk regnet til en fast pris (standard-årsverk-kostnad).

Tabell 4.11. Break-even omsetning etter antall standard-årsverk¹⁾. 1976 *Break-even value of sales by number of man-years worked¹⁾. 1976*

Antall årsverk <i>Number of man-years worked</i>	Omsetning, 1 000 kr <i>Sales, 1 000 kroner</i>
1	319
2	536
3	1 000
4	1 488
5	1 984
6	2 362
7	2 835
8	3 307
9	3 780
10	4 251
12	5 000
15	5 901
20	7 377
25	9 836
	10 638

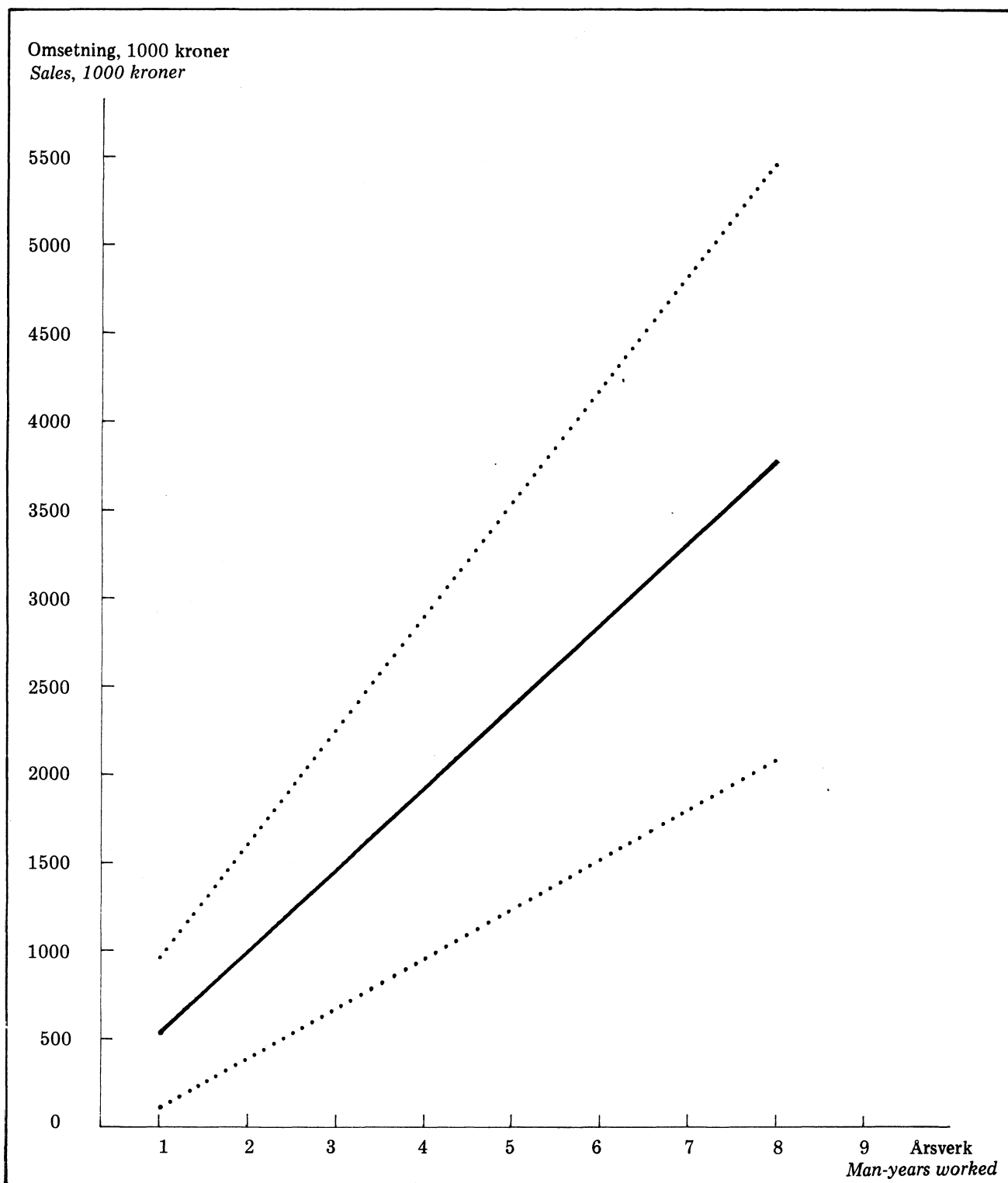
1) Et standard-årsverk baseres på en kalkyleverdi på 60 000 kr. Tabellen angir den minste-omsetning som gir dekning for et gitt antall årsverk.

1) *Standard expenditure per man-year worked is based on 60 000 kroner as calculation value.*

For foretak med inntil 2 millioner kroner i nettoomsetning krevdes ca. 500 000 kr i omsetning pr. årsverk for å oppnå full kostnadsdekning. En forretning med eier og en heltidsansatt måtte med andre ord ha en minste-omsetning på ca. 1 million kroner (ekskl. MVA) for å overleve forutsatt at hvert årsverk ble betalt med kr. 60 000 inklusive pensjonsutgifter og ferielønn, og at forrentningen av egenkapitalen er lik null. Anslagene på den gjennomsnittlige grenseverdien hefter det stor usikkerhet ved (se figuren). Dessuten vil individuelle forhold tilknyttet kostnader og finansiering forklare hvorfor mange butikker kan overleve langt under disse grensene, og hvorfor mange som ligger betydelig over grensen vil måtte nedlegge. Spesielt vil bruttofortjeneste, lønnsnivå og krav til kapitalavkastning være avgjørende.

I figur 4.1 har vi tatt hensyn til usikkerheten og tegnet lønnsomhetsgrensen som et intervall.

Figur 4.1. Gjennomsnittlig lønnsomhetsgrense for foretak med inntil 8 heltidssysselsatte. 1976. De prikkede linjene avgrensner et 95 prosent konfidensintervall for gjennomsnittet *Mean break-even sales by enterprises with up to 8 full-time employees. 1976. Dotted lines show a 95 per cent confidence interval for the mean*

Vi kan tolke figuren slik:

- foretak som befinner seg i området under den nederste prikkede linjen, vil antakeligvis vanskelig overleve uten å ha en gunstigere kostnads- og avansestruktur enn gjennomsnittet for de respektive omsetningsgruppene (jfr. tabell 2.1).
- foretak som befinner seg imellom de prikkede linjene, antas å befinne seg i faresonen for ulønnsom drift.

Forutsetningene er hele tiden egenkapitalrentabilitet = 0 og lønnskostnader pr. årsverk = 60 000 kr både til eiere og ansatte. Lønnsstatistikken¹⁾ viser at kvinnelige butikkfunksjonærer hadde en lønn tilsvarende kr 40 000 årlig pr. 1. mars 1977. I tillegg kommer sosiale utgifter. For menn er dette beløpet betydelig høyere, og Oslo har høyere lønnsnivå enn resten av landet. Et anslag på gjennomsnittlig årsverk-kostnad vil ligge mellom kr 47 000 og 71 000 avhengig av blant annet kjønn og geografisk beliggenhet. Dersom vi ønsker å heve eller senke denne årsverk-kostnaden for å beregne alternative grenseverdier, kan vi justere omsetningstallene i tabell 3.9 med samme prosentetsats som vi varierer standard-årsverk-kostnaden. Omsetningstallene kan opp- eller nedjusteres til å gjelde andre årstall enn 1976 ved for eksempel å bruke prisindeks for detaljhandelen som en korreksjonsfaktor for prisnivåendringer. Det forutsettes da at kostnads- og avansestrukturen er den samme som i 1976.

Tabell 4.12 viser andelen av dagligvareforretningene i 1977 med omsetning under 2 millioner kroner som ligger under den antatte lønnsomhetsgrensen. Vi forutsetter at inntektsmarginen er 11 prosent av omsetningen, og vi har satt årsverk-kostnaden til 66 000 kroner. 11 prosent er en bedre margin enn gjennomsnittet for foretak med mindre enn 500 000 kroner i omsetning, men dårligere enn for de øvrige.

Tabell 4.12. Bedrifter i dagligvarehandelen med omsetning under 2 mill.kr, etter omsetningsgruppe. Prosentandel med antatt svak lønnsomhet. 1977 *Establishments in grocery trade with sales less than 2 million kroner, by size (measured by sales). Percentage of establishments with assumed weak profitability. 1977*

	Bedrifter med omsetning, 1 000 kr				
	<i>Establishments with sales, 1 000 kroner</i>				
	0-2 000	0-499	500-999	1 000-1 499	1 500-1 999
Antall bedrifter i alt					
<i>Number of establishments, total</i>	6 634	1 759	2 363	1 517	995
Prosentandel med antatt svak lønnsomhet					
<i>Percentage of total with assumed weak profitability</i>	93	100	93	90	84

Av bedrifter med under 2 millioner kroner i omsetning har bare 7 prosent positiv lønnsomhet med de valgte forutsetningene. Imidlertid er tallene beregnet ut i fra omsetning og utførte antall årsverk, der årsverkene er oppgitt i hele tall. Avrundingsfeilen kan være nokså utslagsgivende for mindre bedrifter. Dessuten vil forutsetningene våre kreve en omsetning på 600 000 kroner minimum for å gi positiv lønnsomhet. Dette er et for strengt krav i forhold til de faktiske forholdene.

Hvis vi reduserer årsverk-kostnaden med 20 prosent, tre-dobles antall foretak med positiv lønnsomhet. Hvis vi i tillegg velger gunstigste alternativ for inntektsmarginen (13,2 prosent), vil over 80 prosent av foretakene med 1,5 - 2 millioner kroner i omsetning, ha positiv lønnsomhet. Av tabell 4.12 ser vi at bare 16 prosent i denne gruppen ligger over lønnsomhetsgrensen når det dårligste alternativet legges til grunn. Beregningsmodellen vår er med andre ord svært følsom for endringer i forutsetningene.

Den slutningen vi kan trekke av disse beregningene, er at de fleste foretak som hadde under 2 millioner kroner i omsetning, lå nokså nær grensen for lønnsom drift. Kostnads- og avansestrukturen i det enkelte foretaket var helt avgjørende for hvilken side av denne grensen foretaket befant seg.

1) NOS Lønnsstatistikk Varehandel.

SUMMARY IN ENGLISH

This analysis of accounts is based on a sample survey which consists of 293 enterprises in grocery trade 1976.

Operating profit as per cent of sales showed higher values for 1976 than did the profit in mining and manufacturing and wholesale trade for the same year.

Total capital increased by 17 per cent during the year. There was less increase in equity, but equity's share of total had the same level as for manufacturing industry.

Gross profit varied from about 15 per cent of sales for the smallest enterprises to about 20 per cent for the largest enterprises. The average gross profit was 18.2 per cent.

Return on capital showed highest level for smaller enterprises. This does not indicate that profitability is better for these enterprises. In smaller individual enterprises owners' income as leader of the activity will be included in operating profit, and not in operating expenditure (wages).

Equity's share of total capital was very large in small enterprises. Almost 50 per cent of assets was financed by equity. The average ratio was 14 per cent of total capital.

Liquidity was generally good for all enterprises. Bankers ratio was 2.4, and acid test was 1.4.

The grocery trade is dominated by smaller enterprises. 80 per cent of all enterprises had less than 2 million kroner sales (excl. VAT) in 1976. Though profitability was generally good in grocery trade, smaller enterprises definitely had a weak economic position.

HANDELSDEPARTEMENTET
Seksjonen for innenrikshandel
Fr. Nansens plass 2
Postboks 8113 Dep, Oslo 1
Tlf. (02) *20 51 10

LØNNSOMHETSANALYSE FOR DAGLIGVAREHANDELEN
REGNSKAPSÅRET 1976

Opgavene er undergitt taushetsplikt. De vil bare bli nyttet til å utarbeide statistikk og vil bli oppbevart og eventuelt tilintetgjort på en betryggende måte.

Foretakets navn og adresse:	Kommune:
Navn og telefonnr. til eier/daglig leder:	Dato og underskrift:
Sammen med det utfylte skjemaet ber vi Dem legge ved trykt årsregnskap	

R E T T L E D N I N G

UTFYLLING AV SKJEMAET

Av bearbeidingsmessige grunner er postnumrene ikke fortløpende. Skjemaet må fylles ut så fullstendig og nøyaktig som mulig, også postene under Diverse spesifikasjoner og Tilleggsopplysninger.

Av hensyn til den statistiske bearbeiding er det viktig at materialet blir så homogent som råd er, og vi ber derfor om at foretakene følger det oppstilte skjema og de retningslinjer som er gitt nedenfor.

Dersom et foretak ønsker å spesifisere andre poster enn dem som er gitt på skjemaet, må postene gis en tekst som klart angir hva de inneholder (unngå "andre utgifter" osv.).

Foretak som ikke følger kalenderåret, skal gi oppgave for det regnskapsåret som er avsluttet i perioden 1. april 1976 - 31. mars 1977. Betegnelsen 1/1 i skjemaet refererer seg til regnskapsårets begynnelse, og 31/12 til regnskapsårets slutt.

Med årsverk menes den arbeidsmengde en person ansatt på heltid (over 40 timer/ukene) utfører i et år.

Talloppgavene i dette skjema overføres fra Deres oppgjørsskjema for 1976. For å lette Deres arbeid viser vi til følgende:

(Se side 4)

1. Gjennomsnittlig sysselsetting i alt (inkl. eiere m/familie) i foretaket i regnskapsåret	Antall	3.1. Utførte årsverk i alt (eiere, funksjonærer og arbeidere) i regnskapsåret	Antall
2. Hvor mange av disse arbeidet mindre enn 40 timer pr. uke?	Antall	3.2. Herav eier og familie	Antall

UTGIFTER

A. RESULTATREGNSKAP FOR ÅRET 1976

INNTEKTER

	1 000 kroner		1 000 kroner
1. Varebeholdning ved begynnelsen av året ekskl. merverdiavgift			
3. Innkjøp av varer og arbeidsytelser. Toll, frakt m.v. skal være inkludert, mens returer, rabatter o.l. skal være fratrukket. Her føres også betaling for leiearbeid bortsatt til andre, reparasjoner utført av fremmede		31. Omsetning av varer og arbeidsytelser pr. kontant og på kreditt (fratrasket merverdiavgift, returer, rabatter o.l., men inkl. andre offentlige avgifter)	
4. Lønninger, gratialer, feriepenger, lønn under sykdom og militærtjeneste etc., naturalier, tantiømer, honorarer o.l., godtgjørelse til representantskaps- og styremedlemmer		32. Varebeholdning ved slutten av året ekskl. merverdiavgift	
6. Arbeidsgiverandel av trygdepremier, arbeidsgiveravgift til folketrygd og andre pensjonsutgifter (inkl. avsetninger til pensjonsfond)		35. Renteinntekter (brutto)	
7. Provisjonsutgifter		36. Utbytte av aksjer og parter	
8. Frakt og spedisjon vedrørende salget		37. Inngått på tidligere nedskrevne fordringer	
9.1. Reise- og diettutgifter, utgifter ved egne biler (båter), representasjon, kontorrekvisita, porto, telefon, aviser etc., gaver og kontingenter		39. Husleieinntekter/evt. overskudd ved drift av egen eiendom	
9.2. Reklame- og annonseutgifter		40. Tilbakeført forrige års nedskrivning på varekontrakter	
10. Husleie		41. Provisjonsinntekter	
13. Gjeldsrenter, brutto		42. Tilskudd fra staten og tollrefusjoner	
14.2. Nedskrevet på fordringer (jfr. C 15)		43. Andre inntekter, spesifiseres:	
15. Nedskrevet på varekontrakter		a.	
16. Avskrevet på varige driftsmidler		b.	
19. Skatter til stat og kommune på formue og inntekt ²⁾		c.	
22. Forsikringspremier		d.	
23. Andre utgifter, spesifiseres:		e.	
a.		44. Overført fra skattefritt avsatte fond og avsatt betinget skattefri salgsgevinst (jfr. C 32)	
b.		45. Underskudd, overført fra forrige år og fra fond	
c.		92. Sum	
d.		B. DIVERSE SPESIFIKASJONER	
26. Privatkonto, inkl. skatter ¹⁾		47. Innkjøp av handelsvarer (varer som selges uten videre bearbeiding i foretaket) ekskl. merverdiavgift	1 000 kroner
27. Årets utbytte til aksjonærene		Full brannforsikringsverdi pr. 31/12 1976	
28. Skattefrie fondsavsetninger (ikke pensjonsfond) og avsatt betinget skattefri salgsgevinst m.v.		48.1. Av bygninger, maskiner, inventar og andre varige driftsmidler (jfr. C 1-8)	
29. Avsatt til andre fond (ikke pensjonsfond) og overført til neste år (jfr. C 33) ²⁾		48.2. Av varebeholdning (jfr. C 9)	
30. Overskudd, overført kapitalkonto ¹⁾		49. Bevilget kassakreditt og byggelån pr. 1/1	
91. Sum		50. Bevilget kassakreditt og byggelån pr. 31/12	

1) For personlige foretak.

2) For aksjeselskaper og andre ikke-personlige foretak.

EIENDELER C. BALANSE (FORMUESSTILLING) PR. 1/1 OG 31/12 1976 GJELD OG EGENKAPITAL 3

	1/1 1976 1 000 kroner	31/12 1976 1 000 kroner		1/1 1976 1 000 kroner	31/12 1976 1 000 kroner			
4. Bygninger og bygningsmessige anlegg (ekskl. boliger)			30. Egenkapital (kapitalkonto) 1)					
			31. Aksjekapital (andelskapital) 2)					
5. Inventar, maskiner			32. Skattefritt avsatte fond og avsatt betinget skattefri salgsgevinst					
6. Transportmidler			33. 1. Res. fond, disp. fond, utbyttereg. fond og andre frie fond (ikke pensjonsfond) og overført til neste år 2)					
7. Andre varige driftsmidler								
9. Varebeholdning			33. 2. Andre avsetninger (delkredere, prisfallsrisiko etc.)					
10. Varekontrakter (jfr. post C 48)								
11. Pantobligasjoner og andre gjeldsbrev			34. Påløpne, ikke iliknede skatter på formue og inntekt 2)					
13. Ihendehaverobligasjoner			35. Uhevet utbytte 2)					
14. Aksjer og parter			36. Påløpne, ikke forfalne lønninger, feriepenger, renter etc.					
15. Kundefordringer (inkl. vekslar) og forskudd til leverandører								
16. Andre fordringer			41. Langsiktig gjeld (pantegjeld, gjeldsbrev, ihendehaverobligasjoner)					
17. Bankinnskudd, på tid			43. Kassakreditt og byggelån					
18. Bankinnskudd, på anfordring, postgiro og kontanter			44. Varegjeld, akseptar og forskudd fra kunder					
			45. Iliknede, ikke betalte skatter 2)					
23. Annen formue, spesifiseres:			47. Skyldig skatte- og trygdetrekk, merverdiavgift, investeringsavgift og andre avgifter til staten					
						48. Forpliktelser vedrørende varekontrakter (jfr. C 10)		
			a.			50. Annen gjeld, spesifiseres:		
b.								
c.								
d.								
29. Underbalanse			b.					
			c.					
93. Sum			94. Sum					

1) For personlige foretak. 2) For aksjeselskaper og andre ikke-personlige foretak.

D. TILLEGGSPLYSNINGER

Lederlønn. (Er denne inkludert i post 4 eller post 26 på side 2?)
 1 Ja 2 Nei

Bringer De varer til kundene?
 1 Ja 2 Nei

Hvis ja, hvor ofte? (Antall ganger pr. uke)
 _____ ganger

Salgsareal (dvs. det areal som kundene normalt trafikkerer, inklusive det areal som medgår til diskar, hyller, reoler etc.)
 _____ m²

Betjeningsform (kryss av)
 1 Manuell 2 Selvbetjent 3 Kombinasjon av manuell og selvbetjent

Eierforhold (kryss av)
 1 Ansvarlig selskap 2 Aksjeselskap, andelslag 3 Kooperativ 4 Annet

Hvor lenge har det vært butikkdrift i de nåværende lokaler?

Siden:

*Accounting terms in English**A. Profit and loss account**LIST OF TERMS*

Driftsinntekter	<i>Operating income</i>
Omsetning	<i>Cash and credit sales of goods and services</i>
Diverse driftsinntekter	<i>Other operating income</i>
Driftsutgifter	<i>Operating expenditures</i>
Nedgang (+) eller øking (-) i beholdning av varer	<i>Decreased (+) or increased (-) stock</i>
Innkjøp	<i>Purchase of goods and services</i>
Lønninger etc.	<i>Wages and salaries, etc.</i>
Pensjonsutgifter	<i>Pension payments</i>
Adm.- og salgsutgifter	<i>Administration and sale expenditures</i>
Forsikringspremier	<i>Insurance premiums</i>
Avskrevet på varige driftsmidler	<i>Depreciation on fixed assets</i>
Diverse driftsutgifter	<i>Other operating expenditures</i>
Driftsresultat	<i>Operating profit</i>
Finansielle inntekter	<i>Financial income</i>
Renteinntekter, brutto	<i>Interest received, gross</i>
Utbytte av aksjer og parter	<i>Dividends received</i>
Agio og andre finansielle inntekter	<i>Profit of agio</i>
Finansielle utgifter	<i>Financial expenditures</i>
Gjeldsrenter, brutto	<i>Interest on debts, gross</i>
Agio og andre finansielle utgifter	<i>Loss of agio</i>
Andre inntekter	<i>Other income</i>
Eiendomsdrift, netto	<i>Profit on the running of the company's own real estate</i>
Diverse inntekter, overføringer etc.	<i>Other income, transfers, etc.</i>
Tilbakeførte avsetninger til kortsiktige forpliktelser	<i>Rebooked anticipated expenditures</i>
Tilskudd fra staten og tollrefusjoner	<i>Subsidies from the central government and customs drawbacks</i>
Andre utgifter	<i>Other expenditures</i>
Diverse utgifter, overføringer etc.	<i>Other expenditures, transfers etc.</i>
Avsetning til kortsiktige forpliktelser	<i>Anticipated expenditures</i>
Overskudd før skatter	<i>Net profit before taxes</i>
Skatter til stat og kommune	<i>Property/capital tax and income tax</i>
Nettooverskudd	<i>Net profit after taxes</i>
Overføringer og tilbakeføringer	<i>Transfers</i>
Overført fra skattefrie fond	<i>Transferred from tax-free funds</i>
Overført fra andre fond og forrige år	<i>Transferred from other funds and from the previous year</i>
Gjeldssanering	<i>Cancellation of debts</i>
Oppskrivning av finans- og realkapital	<i>Writings up of financial and fixed assets</i>
Nedskrivning på finans- og realkapital	<i>Financial and fixed assets written down</i>
Til disposisjon	<i>At disposal</i>
Disponering:	<i>Disposed:</i>
Utbytte	<i>Dividends paid</i>
Privatkonto (medr. skatter)	<i>Private account (incl. taxes)</i>
Skattefrie fondsavsetninger	<i>Tax-free transfers to funds</i>
Avsatt til andre fond og overført kapitalkonto	<i>Transferred to other funds and transferred to capital account</i>
Oppskrivning av aksjekapital	<i>Writings up of share capital</i>
Avsetning til åpningsavskrivning	<i>Initial depreciation carried forward</i>

B. Balance sheet

LIST OF TERMS

EIENDELER

Betalingsmidler
 Kontanter, bankinnskudd på anfordring,
 postgiro
 Kortsiktige fordringer
 Kundefordringer, forskudd til leverandører
 Andre fordringer
 Andre omløpsmidler
 Bankinnskudd på tid
 Varebeholdning
 Omløpsmidler, omsetningsformue
 Pengeplasseringer
 Panteobligasjoner og andre gjeldsbrev
 Ihendehaverobligasjoner
 Aksjer og parter
 Varige driftsmidler
 Bygninger og bygningsmessige anlegg
 (unnt. boliger)
 Transportmidler
 Inventar, maskiner etc.
 Andre varige driftsmidler
 Andre aktiva
 Aktiverte omkostninger
 Boligeiendommer
 Totalkapital

GJELD OG EGENKAPITAL

Kortsiktig gjeld
 Varegjeld, aksept, forskudd fra kunder
 Skyldige skatter etc.
 Avsetn. til kortsiktige forpliktelser
 Annen kortsiktig gjeld
 Langsiktig gjeld
 Kassakreditt, byggelån
 Pantegjeld, gjeldsbrev, ihendehaverobl.
 Annen langsiktig gjeld
 Egenkapital
 Aksjekapital
 Betinget skattefrie avsetninger
 (investeringsfond, markedsbearb.fond etc.)
 Reservefond, disposisjonsfond, andre frie
 fond, egenkapital (kapitalkonto)
 Underbalanse
 Totalkapital

ASSETS

Means of payment
 Cash in hand, bank deposits on demand, deposits
 with postal giro
 Short-term claims
 Claims on customers and advance to suppliers
 Other claims
 Other current assets
 Bank deposits, term
 Stocks
 Current assets
 Financial fixed assets
 Mortgages and other bonds
 Bearer bonds
 Shares
 Fixed tangible assets
 Buildings (excl. dwellings)
 Transport equipment
 Machines and other fixed tangible assets
 Other fixed assets
 Other assets
 Capitalized expenditures
 Dwellings
 Total

DEBT AND EQUITY

Short-term liabilities
 Trade debts and advances from customers
 Unpaid taxes, etc.
 Transferred to short-term liabilities
 Other short-term liabilities
 Long-term liabilities
 Current drawing accounts, building loans
 Mortgages, bonds, bearer bond loans
 Other long-term liabilities
 Equity
 Share capital
 Tax-free transfers to funds
 (investment fund, etc.)
 Transferred to other funds, equity (capital
 account)
 Deficit
 Total

Definisjon av nøkkeltall

1. Antall foretak	Se Prinsipper og definisjoner
2. Sysselsetting	Se Prinsipper og definisjoner
3. Homogenitetsgrad	= $\frac{\text{Sysselsettingen i foretakets bedrifter med samme næringsgruppering som foretaket}}{\text{Foretakets totale sysselsetting}}$
4. Egenkapitalrentabilitet	= $\frac{\text{Nettooverskudd}}{\text{Egenkapital 1/1}}$
5. Totalrentabilitet etter skatt	= $\frac{\text{Nettooverskudd + gjeldsrenter, brutto}}{\text{Totalkapital 1/1}}$
6. Totalrentabilitet før skatt	= $\frac{\text{Overskudd før skatt + gjeldsrenter, brutto}}{\text{Totalkapital 1/1}}$
7. Resultatgrad	= $\frac{\text{Overskudd før skatter + gjeldsrenter, brutto}}{\text{Omsetning}}$
8. Kapitalens omløpshastighet	= $\frac{\text{Omsetning}}{\text{Totalkapital 1/1}}$
9. Egenkapitalandel	= $\frac{\text{Egenkapital 31/12}}{\text{Totalkapital 31/12}}$
10. Likviditetsgrad 1	= $\frac{\text{Omløpsmidler 31/12}}{\text{Kortsiktig gjeld 31/12}}$
11. Likviditetsgrad 2	= $\frac{\text{Mest likvide omløpsmidler 31/12}}{\text{Kortsiktig gjeld 31/12}}$
12. Driftskapitalens andel av totalkapitalen	= $\frac{\text{Omløpsmidler - kortsiktig gjeld 31/12}}{\text{Totalkapital 31/12}}$
13. Gjeldsrentegrad	= $\frac{\text{Gjeldsrenter, brutto}}{\text{Nettooverskudd + gjeldsrenter, brutto}}$
14. Gj.sn. rente på fremmedkapitalen	= $\frac{\text{Gjeldsrenter, brutto}}{\text{Kortsiktig gjeld + langsiktig gjeld}}$
15. Gj.sn. kredittid gitt kunder	= $\frac{360 \text{ dager}}{\frac{\text{Omsetning}}{\text{Gjennomsnittlig kundefordringer}}}$
16. Gjennomsnittlig kredittid oppnådd fra leverandører	= $\frac{360 \text{ dager}}{\frac{\text{Innkjøp}}{\text{Gjennomsnittlig varegjeld o.l.}}}$
17. Langsiktig finansieringsforhold	= $\frac{(\text{Langsiktig gjeld} + \text{egenkapital}) (31/12-1/1)}{(\text{Totalkapital} - \text{omløpsmidler}) (31/12-1/1)}$

Definitions of some principal measures

1. Number of enterprises	See Principles and definitions
2. Persons engaged	See Principles and definitions
3. Homogeneity ratio	$= \frac{\text{Persons engaged in the establishments of the enterprise grouped in the same industry as the enterprise}}{\text{Total persons engaged in the enterprise}}$
4. Return on equity	$= \frac{\text{Net profit after taxes}}{\text{Equity 1/1}}$
5. Return on capital after taxes	$= \frac{\text{Net profit after taxes + interest on debts, gross}}{\text{Total capital 1/1}}$
6. Return on capital before taxes	$= \frac{\text{Net profit before taxes + interest on debts, gross}}{\text{Total capital 1/1}}$
7. Profit margin	$= \frac{\text{Net profit before taxes + interest on debts, gross}}{\text{Cash and credit sales of goods and services}}$
8. Capital turnover	$= \frac{\text{Cash and credit sales of goods and services}}{\text{Total capital 1/1}}$
9. Equity as percentage of total capital	$= \frac{\text{Equity 31/12}}{\text{Total capital 31/12}}$
10. Bankers ratio	$= \frac{\text{Current assets 31/12}}{\text{Short-term liabilities 31/12}}$
11. Acid test	$= \frac{\text{Most liquid current assets 31/12}}{\text{Short-term liabilities 31/12}}$
12. Working capital as percentage of total capital	$= \frac{\text{Current assets - short-term liabilities 31/12}}{\text{Total capital 31/12}}$
13. Interest margin	$= \frac{\text{Interest on debts, gross}}{\text{Net profit after taxes + interest in debts, gross}}$
14. Average interest rate on liabilities	$= \frac{\text{Interest on debts, gross}}{\text{Short-term liabilities + long-term liabilities 1/1}}$
15. Average time of credit given to customers	$= \frac{360 \text{ days}}{\frac{\text{Cash and credit sales of goods and services}}{\text{Average claims on customers etc.}}}$
16. Average time of credit obtained from suppliers	$= \frac{360 \text{ days}}{\frac{\text{Purchases of goods and services}}{\text{Average trade debts etc.}}}$
17. Long-term financing measure	$= \frac{(\text{Long-term liabilities + equity}) (31/12-1/1)}{(\text{Total capital - current assets}) (31/12-1/1)}$

Publikasjoner sendt ut fra Statistisk Sentralbyrå siden 1. juli 1978
Publications issued by the Central Bureau of Statistics since 1 July 1978

I serien Norges Offisielle statistikk (NOS):

Rekke XII

Boktrykk 1978

- Nr. 289 Økonomisk utsyn over året 1977 *Economic Survey* Sidetall 148 Pris kr 20,00
 ISBN 82-537-0815-7
 - 290 Statistisk årbok 1978 *Statistical Yearbook of Norway* Sidetall 495 Pris kr 20,00
 ISBN 82-537-0876-9
 - 291 Historisk statistikk 1978 *Historical Statistics* Sidetall 666 Pris kr 30,00
 ISBN 82-537-0758-4

Rekke A

Offsettrykk 1978

- Nr. 955 Jaktstatistikk 1846-1976 *Hunting Statistics* Sidetall 195 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0846-7
 - 956 Utdanningsstatistikk Videregående skoler 1. oktober 1976 *Educational Statistics Upper Secondary Schools* Sidetall 107 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0847-5
 - 957 Fortegnelse over Norges offisielle statistikk og andre publikasjoner utgitt av Statistisk Sentralbyrå 1828-1976 *Catalogue of Norwegian Official Statistics and other Publications Published by the Central Bureau of Statistics* Sidetall 196 Pris kr 13,00
 ISBN 82-537-0848-3
 - 958 Arbeidsmarkedstatistikk 1977 *Labour Market Statistics* Sidetall 135 Pris kr 11,00
 ISBN 82-537-0849-1
 - 959 Lønnstelling for arbeidere i bergverksdrift og industri 3. kvartal 1977 *Wage Census for Workers in Mining and Manufacturing 3rd Quarter 1977* Sidetall 199 Pris kr 13,00
 ISBN 82-537-0851-3
 - 960 Kredittmarkedstatistikk Finansielle sektorbalanser 1972-1977 *Credit Market Statistics Financial Sector Balance Sheets* Sidetall 141 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0852-1
 - 961 Lønns- og sysselsettingsstatistikk for ansatte i skoleverket 1. oktober 1977 *Wage and Employment Statistics for Employees in Publicly Maintained Schools* Sidetall 61
 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0854-8
 - 962 Samferdselsstatistikk 1977 *Transport and Communication Statistics* Sidetall 230
 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0856-4
 - 963 Statistikk over lavinntektsgrupper 1973 *Statistics on Low Income Groups* Sidetall 73
 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0857-2
 - 964 Lønnsstatistikk 1977 *Wage Statistics* Sidetall 87 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0858-0
 - 965 Utenrikshandel 1977 I *External Trade I* Sidetall 239 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0860-2
 - 966 Folkemengden etter alder og ekteskapeleg status 31. desember 1977 *Population by Age and Marital Status 31 December 1977* Sidetall 163 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0861-0
 - 967 Skogavvirkning til salg og industriell produksjon 1976-77 *Roundwood Cut for Sale and Industrial Production* Sidetall 53 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0862-9
 - 968 Sivilrettsstatistikk 1977 *Civil Judicial Statistics* Sidetall 40 Pris kr 9,00
 ISBN 82-537-0864-5
 - 969 Nasjonalregnskap 1967-1977 *National Accounts* Sidetall 220 Pris kr 13,00
 ISBN 82-537-0865-3
 - 970 Forretnings- og sparebanker Regnskapstall for de enkelte banker 1977 *Commercial and Savings Banks Statement of Account for the Individual Banks* Sidetall 103 Pris kr 11,00
 ISBN 82-537-0868-8
 - 971 Strukturaltall for kommunenes økonomi 1976 *Structural Data from the Municipal Accounts*
 Sidetall 133 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0869-6
 - 972 Kriminalstatistikk Forbrytelser etterforsket av politiet 1977 *Criminal Statistics Crimes Investigated by the Police* Sidetall 93 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0871-8
 - 973 Utdanningsstatistikk Vaksenopplæring 1976-77 *Educational Statistics Adult Education*
 Sidetall 100 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0872-6
 - 974 Jaktstatistikk 1977 *Hunting Statistics* Sidetall 70 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0873-4
 - 975 Flyttestatistikk 1977 *Migration Statistics* Sidetall 90 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0877-7
 - 976 Utenrikshandel 1977 II *External Trade II* Sidetall 337 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0879-3
 - 977 Energistatistikk 1970-1977 *Energy Statistics* Sidetall 100 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0880-7
 - 978 Barneomsorg 1976 *Child Welfare Statistics* Sidetall 73 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0881-5
 - 979 Sosial hjemmehjelp 1977 *Social Home-Help Services* Sidetall 28 Pris kr 9,00
 ISBN 82-537-0883-1
 - 980 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i utenriksfart Mars 1978 *Wage Statistics for Seamen on Ships in Ocean Transport March 1978* Sidetall 30 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0885-8
 - 981 Jordbruksstatistikk 1977 *Agricultural Statistics* Sidetall 112 Pris kr 13,00
 ISBN 82-537-0886-6
 - 982 Folkemengdens bevegelse 1977 *Vital Statistics and Migration Statistics* Sidetall 74
 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0888-2
 - 983 Lønnsstatistikk for ansatte i varehandel 1. mars 1978 *Wage Statistics for Employees in Wholesale and Retail Trade* Sidetall 23 Pris kr 7,00 ISBN 82-537-0889-0
 - 984 Skattestatistikk inntektsåret 1976 *Tax Statistics Income Year 1976* Sidetall 138
 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0890-4
 - 985 Alkohol og andre rusmidler 1977 *Alcohol and Drugs* Sidetall 53 Pris kr 9,00
 ISBN 82-537-0891-2
 - 986 Historiske tabeller over folkemengde, giftermål og dødsfall 1911-1976 *Historical Tables on Population, Marriages and Deaths* Sidetall 135 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0893-9

Rekke A

Offsettrykk 1978 (forts.)

- Nr. 987 Kulturstatistikk 1977 *Cultural Statistics* Sidetall 84 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0894-7
 - 988 Kredittmarkedstatistikk Fordringer og gjeld overfor utlandet 1976 og 1977 *Credit Market Statistics Foreign Assets and Liabilities* Sidetall 85 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0895-5
 - 989 Skogstatistikk 1977 *Forestry Statistics* Sidetall 115 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0899-8
 - 990 Lakse- og sjøaurefiske 1977 *Salmon and Sea Trout Fisheries* Sidetall 71 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0900-5
 - 991 Byggearealstatistikk 1977 *Building Statistics* Sidetall 87 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0901-3
 - 992 Kredittmarkedstatistikk Private og offentlige banker 1977 *Credit Market Statistics Private and Public Banks* Sidetall 231 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0902-1
 - 993 Reiselivsstatistikk 1977 *Statistics on Travel* Sidetall 127 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0904-8
 - 994 Utdanningsstatistikk Universiteter og høyskoler 1. oktober 1977 *Educational Statistics Universities and Colleges* Sidetall 144 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0905-6 ISSN 0300-5631
 - 995 Bygge- og anleggsstatistikk 1977 *Construction Statistics* Sidetall 64 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0907-2
 - 996 Sykehusstatistikk 1977 *Hospital Statistics* Sidetall 52 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0909-9
 - 997 Kredittmarkedstatistikk Private kredittforetak og finansieringsselskaper 1977 *Credit Market Statistics Private Credit Enterprises and Private Financial Companies* Sidetall 65 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0911-0
 - 998 Veterinærstatistikk 1977 *Veterinary Statistics* Sidetall 81 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0912-9 ISSN 0303-6561
 - 999 Utdanningsstatistikk Videregående skoler 1. oktober 1977 *Educational Statistics Upper Secondary Schools* Sidetall 107 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0913-7

Rekke B

- Nr. 1 Utdanningsstatistikk Grunnskoler 1. oktober 1977 *Educational Statistics Basic Schools* Sidetall 69 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0914-5
 - 2 Legestatistikk 1978 *Statistics on Physicians* Sidetall 85 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0916-1 ISSN 0377-8886
 - 3 Kriminalstatistikk Reaksjoner 1977 *Criminal Statistics Sanctions* Sidetall 46 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0918-8
 - 4 Dødsårsaker 1977 Hovedtabeller *Causes of Death Main Tables* Sidetall 94 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0921-8 ISSN 0550-032X

Rekke XII

Boktrykk 1979

- Nr. 292 Økonomisk utsyn over året 1978 *Economic Survey* Sidetall 156 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-0922-6
 - 293 Yrkeskadetrygden 1966 - 1967 og 1968 - 1970 *Occupational Injuries Insurance* Sidetall 277 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0928-5

Rekke B

Offsettrykk 1979

- Nr. 5 Lønnsstatistikk for ansatte i forsikringsvirksomhet 1. september 1978 *Wage Statistics for Employees in Insurance Activity* Sidetall 29 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0925-0
 - 6 Kriminalstatistikk Fanger 1977 *Criminal Statistics Prisoners* Sidetall 48 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0923-4
 - 7 Rutebilstatistikk 1976 *Scheduled Road Transport* Sidetall 60 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0924-2
 - 8 Psykiatriske sykehus 1977 *Mental Hospitals* Sidetall 75 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0926-9
 - 9 Forbruksundersøkelse 1974 - 1976 *Survey of Consumer Expenditure* Sidetall 228 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0927-7
 - 10 Lønnsstatistikk for ansatte i bankvirksomhet 1. september 1978 *Wage Statistics for Bank Employees 1 September 1978* Sidetall 37 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0929-3
 - 11 Elektrisitetsstatistikk 1977 *Electricity Statistics* Sidetall 96 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0930-7
 - 12 Indirekte personalkostnader i varehandel, bankvirksomhet og forsikringsvirksomhet 1977 *Indirect Labour Costs in Wholesale and Retail Trade, Banking and Insurance Activity* Sidetall 27 Pris kr 7,00 ISBN 82-537-0932-3
 - 13 Kredittmarkedstatistikk Livs- og skadeforsikringsselskaper mv. 1977 *Credit Market Statistics Life and Non-Life Insurance Companies etc.* Sidetall 68 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0933-1
 - 14 Lønnsstatistikk for ansatte i jordbruk, gartnerier og hagebruk september 1978 *Wage Statistics for Workers and Salaried Employees in Agriculture and Horticulture September 1978* Sidetall 34 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0937-4
 - 15 Industristatistikk 1977 *Industrial Statistics* Sidetall 198 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0938-2 ISSN 0078-1886
 - 16 Folketallet i kommunene 1978 - 1979 *Population in Municipalities* Sidetall 37 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0939-0
 - 17 De offentlige sektorers finanser 1973 - 1976 *Public Sector Finances* Sidetall 93 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0941-2
 - 18 Lønnsstatistikk for arbeidere i bergverksdrift og industri 3. kvartal 1978 *Wage Statistics for Workers in Mining and Manufacturing 3rd Quarter 1978* Sidetall 30 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0942-0
 - 19 Lønnsstatistikk for sjøfolk på skip i innenriks rutebart november 1978 *Wage Statistics for Seamen on Ships in Scheduled Coasting Trade* Sidetall 31 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0943-9

Rekke B

Offsettrykk 1979 (forts.)

- Nr. 20 Sjøulykkesstatistikk 1978 *Marine Casualties* Sidetall 58 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0944-7
- 21 Helsestatistikk 1977 *Health Statistics* Sidetall 127 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0945-5
- 22 Folkemengden etter alder og ekteskadelig status 31. desember 1978 *Population by Age and Marital Status* Sidetall 159 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0957-9 ISSN 0554-7170
- 23 Lønnsstatistikk for ansatte i hotell- og restaurantdrift April og oktober 1978 *Wage Statistics for Employees in Hotels and Restaurants* Sidetall 38 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0949-8
- 24 Utdanningsstatistikk Oversikt 1. oktober 1977 *Educational Statistics Survey* Sidetall 106 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0950-1
- 25 Energistatistikk 1978 *Energy Statistics* Sidetall 83 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0953-6
- 26 Arbeidsmarkedstatistikk 1978 *Labour Market Statistics* Sidetall 171 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0958-7 ISSN 0078-1878
- 27 Varehandelsstatistikk 1977 *Wholesale and Retail Trade Statistics* Sidetall 137 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0960-9 ISSN 0078-1959
- 28 Bygge- og anleggsvirksomhet mv. 1970 - 1977 *Construction etc.* Sidetall 88 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0962-5
- 29 Strukturaltall for kommunenes økonomi 1977 *Structural Data from the Municipal Accounts* Sidetall 124 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0967-6
- 30 Varenomenklatur Tillegg til industristatistikk '1978' *Commodity Nomenclature Supplement to Industrial Statistics 1978* Sidetall 161 ISBN 82-537-0959-5
- 31 Utdanningsstatistikk Grunnskoler 1. oktober 1978 *Educational Statistics Basic Schools* Sidetall 70 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0973-0 ISSN 0332-804X
- 32 Lønns- og sysselsettingsstatistikk for statens embets- og tjenestemenn 1. oktober 1978 *Wage and Employment Statistics for Central Government Employees* Sidetall 96 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0974-9
- 33 Utenrikshandel 1978 Hefte I *External Trade Volume I* Sidetall 338 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0975-7 ISSN 0078-1940
- 34 Lønnsstatistikk 1978 *Wage Statistics* Sidetall 86 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0980-3 ISSN 0078-1916
- 35 Flyttestatistikk 1978 *Migration Statistics* Sidetall 90 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0983-8 ISSN 0550-8592
- 37 Kredittmarkedstatistikk Finansielle sektorbalanser 1973 - 1978 *Credit Market Statistics Financial Sector Balance Sheets* Sidetall 142 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0987-0
- 38 Oljevirkomheten 1978 *The Oil Activities* Sidetall 62 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0988-9
- 39 Skogavvirkning til salg og industriell produksjon 1977-78 *Roundwood Cut for Sale and Industrial Production* Sidetall 53 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0989-7
- 44 Jaktstatistikk 1978 *Hunting Statistics* Sidetall 59 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-1006-2
- 45 Rutebilstatistikk 1977 *Scheduled Road Transport* Sidetall 59 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-1007-0

I serien Statistiske analyser (SA):

- Nr. 36 Folkemengdens bevegelse Oversikt 1971-1975 *Vital Statistics and Migration Statistics Survey* Sidetall 129 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0835-1
- 37 Miljøstatistikk 1978 Naturressurser og forurensning *Environmental Statistics Natural Resources and Pollution* Sidetall 296 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0855-6
- 38 Oljevirkomheten på norsk kontinentalsokkel fram til 1977 *The Oil Activities on the Norwegian Continental Shelf up to 1977* Sidetall 69 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0882-3
- 39 Bygging av frittliggende eneboliger Kostnader, materialbruk, utrustningsstandard mv. *Construction of Detached Houses Costs, Use of Materials, Equipment Standard etc.* Sidetall 86 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0964-1
- 40 Spredningen av ferieturer *Staggering of Holidays* Sidetall 161 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0966-8
- 41 Regnskapsanalyse Dagligvarehandel *Accounting Analysis Grocery Trade* Sidetall 49 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0981-1

I serien Samfunnsøkonomiske studier (SØS):

- Nr. 31 Det norske skattesystemet II Indirekte skatter og offentlige trygdeordninger 1976 *The Norwegian System of Taxation II Indirect Taxes and Social Security Schemes* Sidetall 124 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0713-4
- 32 Inntekt og forbruk for funksjonshemma *Income and Consumer Expenditure of Disabled Persons* Sidetall 166 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0732-0
- 33 Prinsipper og metoder for Statistisk Sentralbyrås utvalgsundersøkelser *Sampling Methods Applied by the Central Bureau of Statistics of Norway* Sidetall 105 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0771-1
- 35 Flyttemotivundersøkelsen 1972 *Survey of Migration Motives* Sidetall 233 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0783-5
- 36 Konjunkturbølger fra utlandet i norsk økonomi *International Cycles in Norwegian Economy* Sidetall 141 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0910-2
- 37 Norske lytter- og seervaner *Radio Listening and Television Viewing in Norway* Sidetall 216 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0931-5
- 38 Analyse av investeringsatferd Problemer, metoder og resultater *Analysing Investment Behaviour Problems, Methods, and Results* Sidetall 91 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0952-8

I serien Artikler fra Statistisk Sentralbyrå (ART):

- Nr. 107 Den samiske befolkning i Nord-Norge Sámi ál'bmut Davvi-Norgas *The Lappish Population in Northern Norway* Sidetall 139 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0842-4
- 108 Comparing Consumer Expenditure Functions Estimated from Household Budget Data from the Years 1967 and 1973 *Sammenlikning av konsumutgiftsfunksjoner estimert på grunnlag av husholdningsdata fra årene 1967 og 1973* Sidetall 35 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0859-9
- 109 Direkte skatter og stønader Historisk oversikt over satser m.v. årene fram til 1978 *Direct Taxes and Government Transfers Rates etc.* Sidetall 41 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0863-7
- 110 Etterspørselen etter energi i tjenesteytende næringer *The Demand for Energy by Trade and Service Industries* Sidetall 50 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0866-1
- 111 Etterspørselen etter energi En litteraturstudie *The Demand for Energy A Survey* Sidetall 76 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0892-0
- 112 Aktuelle skattetall 1978 *Current Tax Data* Sidetall 55 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0896-3
- 113 Skiftarbeid *Shift Work* Sidetall 72 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0915-3
- 114 Implicit Social Preferences in the Norwegian System of Indirect Taxation *Implisitte velferdsvurderinger i det norske systemet av indirekte skatter* Sidetall 36 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0935-8
- 115 Bosetningsutviklingen i Norge 1960-1970 *Population and Settlement Change in Norway 1960-1970* Sidetall 95 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0946-3
- 116 Cohabitation without Marriage in Norway *Samliv uten vigsel i Norge* Sidetall 30 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0955-2
- 117 Econometric Methods in Short-term Planning: The Norwegian Lesson *Økonometriske metoder i korttidsplanleggingen: Erfaringer fra Norge* Sidetall 84 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0963-3
- 118 Virkningen på norsk økonomi av en pause i den videre kraftutbygging *Impacts on the Norwegian Economy of a Temporary Halt in the Growth of Electricity Supply* Sidetall 36 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0984-6

Utvalgte publikasjoner i serien Statistisk Sentralbyrås Håndbøker (SSH)
Selected publications in the series Manuals from the Central Bureau of Statistics (MAN)

- Nr. 9 Standard for næringsgruppering ISBN 82-537-0906-4
" 13 Standard for handelsområder ISBN 82-537-0715-0
" 19 Varenomenklatur for industristatistikken ISBN 82-537-0908-0
" 23 Utsnitt om prinsipper og definisjoner i offisiell statistikk ISBN 82-537-0196-9
" 24 Standard for gruppering av sykdommer - skader - dødsårsaker i offentlig norsk statistikk
ISBN 82-537-0217-5
" 26 Statistisk varefortegnelse for utenrikshandelen ISBN 82-537-0809-2
" 27 Utsnitt om prinsipper og definisjoner i offisiell statistikk. Fra Forbruksundersøkelsen 1958
" 28 Standard for utdanningsgruppering i offentlig norsk statistikk ISBN 82-537-0272-8
" 30 Lov, forskrifter og overenskomst om folkeregistrering ISBN 82-537-0099-7
" 32 Konsumprisindeksen ISBN 82-537-0775-4
" 35 Standard for kommuneklassifisering ISBN 82-537-0465-8
" 36 Produksjonsindeks for bergverksdrift, industri og kraftforsyning ISBN 82-537-0947-1
" 37 13 konjunkturindikatorer - En kort oversikt ISBN 82-537-0659-6
" 38 Internasjonal standard for varegruppering i statistikken over utenrikshandelen (SITC-REV. 2)
ISBN 82-537-0673-1
" 39 Den statistiske behandlingen av oljevirkosomheten ISBN 82-537-0702-9

2/10/20

Photocopied right 1 specimen from H. Schaffner, a Co. of
University of California, Calif. of 12 copies from the collection.